

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

REPUBLIKA SLOVENIJA IN SVET EVROPE

Tina Tešanović

Ljubljana, december 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

REPUBLIKA SLOVENIJA IN SVET EVROPE

Kandidatka: Tina Tešanović
Številka indeksa: 31320

Mentor: izr. prof. dr. Rudi Kocjančič

Ljubljana, december 2009

POVZETEK

Svet Evrope je 5. maja leta 1949 ustanovilo deset držav, torej letos Svet Evrope beleži 60 let obstoja. Republika Slovenija je kot samostojna demokratična republika od leta 1991 za polnopravno članstvo zaprosila 29. 1. 1992, v organizacijo pa je bila sprejeta 14. 5. 1993. Sedaj je v Svetu Evrope 47 držav članic (Belgija, Danska, Francija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Švedska, Združeno kraljestvo, Grčija, Turčija, Islandija, Nemčija, Avstrija, Ciper, Švica, Malta, Portugalska, Španija, Liechtenstein, San Marino, Finska, Madžarska, Poljska, Bolgarija, Estonija, Litva, Slovenija, Češka republika, Slovaška, Romunija, Andora, Latvija, Albanija, Moldavija, Ukrajina, Makedonija, Rusija, Hrvaška, Gruzija, Armenija, Azerbajdžan, Bosna in Hercegovina, Srbija, Monako ter Črna Gora), torej skupaj približno 800 milijonov Evropejcev.

Sveti sedež, Združene države Amerike, Kanada, Japonska in Mehika imajo status opazovalca v Odboru ministrov Sveta Evrope.

Izrael, Kanada in Mehika pa imajo opazovalce iz nacionalnih parlamentov v Parlamentarni skupščini. Trenutna kandidatka za vstop v Svet Evrope pa je Belorusija, vendar zaradi svojega nedemokratskega sistema pogojev ne izpolnjuje.

Slovenija je predsedovanje v Svetu Evrope prevzela 12. maja 2009 in bo trajalo šest mesecev, do 18. novembra 2009.

Svet Evrope se ukvarja z vsemi najpomembnejšimi vprašanji evropske družbe, z izjemo obrambne politike držav. V njegov program se vključujejo človekove in manjšinske pravice, mediji, pravno sodelovanje, socialna vprašanja, zdravstvo, okolje, izobraževanje, kultura, šport, mladina, lokalna in regionalna samouprava, čezmejno sodelovanje itd.

Ključne besede: Svet Evrope, Evropska konvencija o človekovih pravicah, Evropsko sodišče za človekove pravice, Evropska komisija, Parlamentarna skupščina, Evropski parlament, ratifikacija, človekove pravice, temeljne svoboščine.

SUMMARY

Council of Europe was established in 1949 by ten countries, so this year Council of Europe marks the 60th anniversary of its existence. Slovenia, as independent democratic republic since 1991, asked for membership on January 29th 1992 and was accepted on May 14th 1993. Council of Europe now consists of 47 members (Belgium, Denmark, France, Ireland, Italy, Luxembourg, Holland, Norway, Sweden, United Kingdom, Greece, Turkey, Iceland, Germany, Austria, Cyprus, Switzerland, Malta, Portugal, Spain, Liechtenstein, San Marino, Finland, Hungary, Poland, Bulgaria, Estonia, Lithuania, Slovenia, Czech Republic, Slovakia, Romania, Andorra, Latvia, Albania, Moldavia, Ukraine, Macedonia, Russia, Croatia, Georgian Republic, Armenia, Azerbaijan, Bosnia and Hercegovina, Serbia, Monaco and Montenegro) which roughly means 800 million of Europeans.

Holy seat, USA, Canada, Japan and Mexico each have an observer status in the Committee of Ministers.

Israel, Canada and Mexico each have an observer status from national parliament in the Parliamentary Assembly. Current candidate for the membership of Council of Europe is Belarus, but it does not fulfill the requirements because of the non-democratic regime currently used.

Slovenia holds the presidency on May 12th 2009 and it will last till the November 18th 2009.

Council of Europe engages in all most important questions of European society, other than defensive policy of states. Human and minority rights include to its program, media, legal cooperation, social questions, health care, environment, education, culture, sport, youth, local and regional autonomy, cross-border cooperation etc.

Keywords: Council of Europe, European convention of human rights, European court of justice for human rights, European Committee, Parliamentary Assembly, European parliament, a ratification, human rights, fundamental freedoms.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 BISTVENE TERMINOLOŠKE IN VSEBINSKE RAZLIKE	2
3 ZGODOVINA	4
4 SPLOŠNA OPREDELITEV SVETA EVROPE	6
4.1 Simboli	6
4.2 Varšavski vrh	7
4.3 Organi in institucije Sveta Evrope	7
4.3.1 Evropsko sodišče za človekove pravice	7
4.3.2 Generalni sekretar	7
4.3.2.1 Vloga generalnega sekretarja Sveta Evrope	8
4.3.3. Parlamentarna skupščina	8
4.3.3.1 Zgodovinski razvoj Parlamentarne skupščine	8
4.3.3.2 Sestava Parlamentarne skupščine	9
4.3.3.3 Vloga Parlamentarne skupščine pri volitvah	9
4.3.4 Odbor ministrov	10
4.3.4.1 Sestava Odbora ministrov	10
4.3.4.2 Namestniki ministrov	10
4.3.4.3 Sekretariat	11
4.3.4.4 Delovanje	11
4.3.4.5 Predsedstvo	11
4.3.4.6 Urad namestnikov	11
4.3.5 Kongres lokalnih in regionalnih oblasti	11
4.3.5.1 Vloga Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti	12
4.3.6 Komisar za človekove pravice Sveta Evrope	12
4.3.6.1 Zgodovina.....	13
4.3.6.2 Volitve	13
5 SPREJEM REPUBLIKE SLOVENIJE V SVET EVROPE	15
5.1 SPREJEM IN SODELOVANJE	15
5.2 KLJUČNE PRIORITETE REPUBLIKE SLOVENIJE	16
6 KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN	17
6.1 EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN (1950)	17
6.2 SPREMEMBE IN DOPOLNITVE	17
6.3 POMEMBNEJŠI ČLENI KONVENCIJE O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN	19
7 EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	22
7.1 Postopek ugotavljanja sprejemljivosti	23

7.2 Obravnavanje vsebine pritožbe	24
7.3 Sodbe.....	24
7.4 Svetovalna mnenja	24
7.5 Nadzor nad izvrševanjem sodb	25
7.6 Preverjanja na kraju samem.....	25
7.7 Slovenija pred Evropskim sodiščem za človekove pravice	25
8 PODROČJA SVETA EVROPE	27
8.1 PRAVNO SODELOVANJE	27
8.1.1 Zakonodajne reforme	28
8.1.2 Delovanje konvencij na področju kazenskega prava	28
8.1.3 Mednarodno javno pravo	29
8.1.4 Upravna sodišča in javna uprava	29
8.1.5 Družinsko pravo	29
8.1.6 Lokalna in regionalna demokracija	29
8.1.7 Pravni akti Sveta Evrope	29
8.2 MEDIJI IN DEMOKRACIJA	30
8.3 SOCIALNA KOHEZIJA	30
8.4 NARODNE MANJŠINE	31
8.4.1 Varstvo pripadnikov narodnih manjšin	31
8.4.2 Narodne manjšine v Evropi	31
8.4.3 Manjšine ter Romi in potujoče skupine	31
8.4.4 Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti	32
8.4.5 Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi	33
8.5 SOCIALNA USKLAJENOST	33
8.6 RAZVOJNA BANKA SVETA EVROPE.....	34
8.7 CENTER SEVER-JUG	34
8.8 VAROVANJE IN KREPITEV ZDRAVJA.....	35
8.9 IZOBRAŽEVANJE	35
8.9.1 Bolonjski proces – ustvarjanje evropskega območja višjega in visokošolskega izobraževanja	36
8.9.2 Evropski center za sodobne jezike	36
8.10 KULTURA IN DEDIŠČINA	37
8.10.1 Kultura	37
8.10.2 Kulturna politika	37
8.10.3 Sklad Eurimages.....	38
8.10.4 Kulturna dediščina	38
8.10.5 Evropska kulturna konvencija	39
8.11 NARAVNA DEDIŠČINA, VARSTVO KRAJINE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ	40
8.12 ŠPORT	40
8.13 MLADINA	41
8.13.1 Usposabljanje za delo z evropsko mladino	42
9 EVROPSKA SOCIALNA LISTINA	43

9.1 Temeljne socialne pravice, pogoji za zaposlovanje in socialna usklajenost	43
9.2 Nadzorni sistem	43
9.3 Sistem kolektivnih pritožb	43
9.4 Evropski kodeks o socialni varnosti	44
9.5 Preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja	45
10 REPUBLIKA SLOVENIJA IN NJENA VLOGA PRI PREDSEDOVANJU SVETA EVROPE.....	46
10.1 Boj proti terorizmu, organiziranemu kriminalu in korupciji.....	46
10.2 Pravice v zvezi z zdravjem in biomedicino	46
10.3 Pravice otrok in izobraževanje o otrokovih pravicah	47
10.4 Medkulturni dialog.....	47
10.5 Spodbujanje sodelovanja z drugimi mednarodnimi in evropskimi organizacijami in institucijami.....	48
11 ZAKLJUČEK.....	50
LITERATURA.....	52
PRAVNI VIRI	54
SEZNAM SLIK	55
IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	56

1 UVOD

Namen diplomskega dela je čimbolj nazorno ter jasno predstaviti Svet Evrope, njegovo delovanje, organe, cilje, programe, področja, s katerimi se ukvarja itd. Mnogi ne razlikujejo med Svetom Evrope in Evropskim svetom ter tudi med ostalimi organizacijami oz. institucijami, ki sestavljajo Svet Evrope ter Evropsko unijo, zato bom v nadaljnjih poglavjih čimbolj preprosto ter razumljivo predstavila Svet Evrope ter njegovo povezavo z Republiko Slovenijo, kar je tudi cilj mojega diplomskega dela. Opredelila bom pristojnosti ter naloge Evropskega sodišča za človekove pravice, opisala Konvencijo o človekovih pravicah ter Evropsko socialno listino. Opredelila ter omenila bom vsa področja, s katerimi se Svet Evrope ukvarja ter katere pristojnosti ima.

Svet Evrope je meddržavna politična organizacija, odprta za vse države Evrope, ki vsakomur zagotavljajo človekove pravice in temeljne svoboščine ter spoštujejo pravno državo. Najpomembnejši dosežek Sveta Evrope je vsekakor sprejetje Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin leta 1950.

Svet Evrope je meddržavna organizacija, katere cilj je varovati človekove pravice, ozaveščati ljudi in spodbujati razvoj evropske kulturne prepoznavnosti, iskati skupne rešitve za izzive, s katerimi se srečuje evropska družba, pomagati pri uveljavi demokracije v Evropi ipd. Človekove pravice, demokracija in vladavina prava predstavljajo temelj za delovanje Sveta Evrope pri povečevanju evropske enotnosti s pomočjo sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in soglasja. Med najpomembnejšimi pogodbami na področju človekovih pravic so Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, Evropska socialna lista, Evropska konvencija za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ter Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin.

Svet Evrope ima pomembno vlogo pri oblikovanju skupne evropske zakonodaje na vseh področjih njegovega delovanja. V dobrih petdesetih letih je bilo tako sprejetih preko 200 konvencij in sporazumov, v okviru katerih so znotraj Sveta Evrope ustanovljeni redni kontrolni mehanizmi.

Za izdelavo diplomskega dela sem uporabila vire v obliki knjižnih izdaj, internetne vire, zakone, deklaracije, konvencije...

Diplomsko delo je razdeljeno na enajst poglavij. Začne se s splošnim opisom Sveta Evrope v povezavi z Republiko Slovenijo, nadaljuje z zgodovino, Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropskim sodiščem za človekove pravice, Evropsko socialno listino ter področij, s katerimi se ukvarja Svet Evrope, ter sodelovanjem in pristopom Republike Slovenije v Svet Evrope.

2 BISTVENE TERMINOLOŠKE IN VSEBINSKE RAZLIKE

Na začetku diplomskega dela je potrebno poudariti terminološke ter vsebinske razlike, na katere je treba paziti, saj velikokrat prihaja do zamenjave ter nerazlikovanja določenih pojmov, organov, organizacij med Svetom Evrope ter Evropsko unijo, ki so si na prvi pogled morda podobni.

Svet Evrope

Mednarodna organizacija s sedežem v Strasbourgu, ki jo sestavlja 47 demokratičnih držav Evrope (ang. Council of Europe, fr. Conseil de l'Europe – kr. CoE).

Evropski svet

Evropski svet je najvišje politično telo Evropske unije. Sestavljajo ga predsedniki držav in vlad članic Evropske unije ter predsednik Evropske komisije.

Evropska unija

Evropska unija (kratica EU) je državna zveza evropskih držav, mednarodnopravno gledano razpeta med konfederacijo in ohlapno federacijo. Ustanovljena je bila leta 1992 s Pogodbo o Evropski uniji (Maastrichtsko pogodbo).

Svet Evropske unije

Svet Evropske unije, ki se je prej imenoval Svet ministrov in ga sestavljajo ministri nacionalnih vlad vseh držav Evropske unije, je glavni organ odločanja v Evropski uniji. S Parlamentom si deli odgovornost sprejemanja zakonodaje Evropske unije. Odgovoren je tudi za zunanjo varnostno in obrambno politiko Evropske unije ter za pomembne odločitve Evropske unije o vprašanih pravosodja in svobode.

Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah

Pogodba, s katero se države članice Sveta Evrope zavezujejo, da bodo spoštovale temeljne svoboščine in pravice.

Parlamentarna skupščina

Posvetovalno telo Sveta Evrope sestavlja 318 predstavnikov (in enako število namestnikov), ki jih imenujejo parlamenti držav članic.

Evropski parlament

Parlamentarno telo Evropske unije, ki ga sestavlja 785 članov iz 27. držav članic Evropske unije, izvoljenih na splošnih in neposrednih volitvah.

Evropska komisija za človekove pravice

Komisija je prenehala delovati novembra 1998, ko je bilo ustanovljeno enotno Evropsko sodišče za človekove pravice. Proučevala je sprejemljivost vseh pritožb posameznikov in držav proti kateri od držav članic, in sicer na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Evropska komisija

Izvršni organ Evropske unije, ki spremlja pravilno izvajanje in uporabo pogodb o ustanovitvi Evropske unije ter odločitev njenih ustanov.

Evropsko sodišče za človekove pravice

Sodišče ima sedež v Strasbourgu in je edini resnično sodni organ, ustanovljen na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah. Sestavlja ga 47 sodnikov. Sodišče na zadnji stopnji zagotavlja, da države pogodbenice izpolnjujejo svoje obveznosti po Konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Od novembra 1998 dalje sodišče stalno zaseda.

Sodišče Evropskih skupnosti (Evropsko sodišče)

Zaseda v Luksemburgu in zagotavlja pravno skladnost pri razlagi in uporabi pogodb Evropske unije.

Meddržavno sodišče

Meddržavno sodišče (francosko Cour internationale de Justice, kratica CIJ, angleško International court of justice, kratica ICJ), ki ima sedež v Haagu, je poveljavni pravni organ Organizacije združenih narodov, njegov statut pa je sestavni del Ustanovne listine. Sodišče je odprto za vse pogodbene stranke statuta, ta pa avtomatično vključuje vse države članice Organizacije združenih narodov. Varnostni svet lahko priporoči pravni spor v obravnavo sodišču. Generalna skupščina in varnostni svet lahko zaprosita sodišče za mnenje o vsakem pravnem vprašanju, druge organe Organizacije združenih narodov in specializirane agencije pa za to pooblasti Generalna skupščina.

Mednarodno kazensko sodišče s sedežem v Haagu

Sodišče je začelo s svojim delom 1. 7. 2002, ko je 60 držav članic ratificiralo delovanje tega sodišča. Sodišče je pristojno za sojenje v primerih genocida, zločinov proti človečnosti, agresije in raznih vojnih hudodelstev. Posebnost pa je, da Mednarodno kazensko sodišče s sedežem v Haagu lahko izvaja svoje pristojnosti, ko domača sodišča nočejo ali ne morejo soditi.

Splošna deklaracija človekovih pravic

Sprejela jo je Organizacija združenih narodov leta 1948, da bi utrdili varstvo človekovih pravic na mednarodni ravni.

Računsko sodišče

Računsko sodišče je bilo ustanovljeno leta 1975. Njegov sedež je v mestu Luksemburg. Računsko sodišče preverja, ali so sredstva Evropske unije, ki prihajajo od davkoplačevalcev, ustrezno zbrana in uporabljena zakonito, gospodarno in za predvideni namen. Njegov namen je zagotoviti, da davkoplačevalci dobijo največ za svoj denar in ima pravico revidirati vsako osebo ali organizacijo, ki upravlja s sredstvi Evropske unije.

3 ZGODOVINA

"Evropski kongres federalistov je maja 1948 predlagal sprejetje Evropske listine o človekovih pravicah in ustanovitev ustreznega evropskega sodišča, ki bi skrbelo za njeno spoštovanje. Predstavniki petih članic novoustanovljene Organizacije bruseljske pogodbe so jeseni 1948 dale pobudo za ustanovitev še ene meddržavne organizacije, ki naj bi skrbelo za utrditev liberaldemokratskih vrednot in zaščito človekovih pravic v Evropi. Ta organizacija naj bi bila ideološka protiutež komunističnemu informbiroju, ustanovljenem na Poljskem slabo leto pred tem. V ustanovitveno skupino nove meddržavne tvorbe je pet pobudnic povabilo še nekaj evropskih držav z liberalnodemokratskimi sistemi" (Bebler, 2007).

Londonska pogodba, s katero je bil ustanovljen Svet Evrope je bila podpisana 5. maja 1949. Podpisalo jo je deset držav, in sicer Belgija, Danska, Francija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Švedska ter Združeno kraljestvo. V Rimu 4. novembra 1950 je bila podpisana Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope, tj. prvi mednarodni pravni akt, ki je zavaroval človekove pravice ter temeljne svoboščine. Podpis Evropske kulturne konvencije, ki postavlja okvir za delo Sveta Evrope v izobraževanju, kulturi, pri delu z mladino in v športu je bil izvršen 19. decembra 1954. Šestnajstega aprila 1956 je Svet Evrope ustanovil Sklad za prenovo (zdaj Razvojna banka Sveta Evrope), da bi državam članicam pomagal pri projektih, usmerjenih v reševanje socialnih razmer.

V nadaljevanju je Svet Evrope 12. januarja 1957 ustanovil Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti Evrope (sedanji Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Evrope), da bi povezal predstavnike njihovih skupnosti. Svet Evrope je v Strasbourgu na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah ustanovil Evropsko sodišče za človekove pravice, dne 18. septembra 1959, da bi zagotovil spoštovanje obveznosti, ki so jih prevzele države podpisnice te konvencije. V Torinu je bila 18. oktobra 1961 podpisana Evropska socialna listina Sveta Evrope kot gospodarska in socialna vzporednica Evropske konvencije o človekovih pravicah. Prvega junija leta 1972 je bil odprt prvi Evropski mladinski center Sveta Evrope v Strasbourgu (Francija). Svet Evrope je ustanovil Pompidoujevo skupino kot mnogostranski forum za medresorsko sodelovanje v boju proti zlorabi in preprodaji mamil 27. marca 1980, nato je bila 16. novembra 1987 podpisana Evropska konvencija o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, ki jo je pripravil Svet Evrope. Parlamentarna skupščina Sveta Evrope je 8. junija 1989 uvedla status posebnega gosta, da bi spodbudila tesnejše povezave s parlamenti novih držav, ki se usmerjajo v demokracijo. V Lizboni (Portugalska) je bil 30. aprila 1990 odprt Center Sever-Jug Sveta Evrope.

Svet Evrope je 10. maja 1990 ustanovil Evropsko komisijo za demokracijo prek pravne ureditve («Beneško komisijo»), da bi se ukvarjala s pravnimi jamstvi demokracije. Prvi vrh vodij držav in vlad Sveta Evrope na Dunaju (Avstrija), ki se je odvijal 8. in 9. oktobra 1993, je sprejel deklaracijo, ki potrjuje njegovo vseevropsko poslanstvo in določa nove prednostne cilje in naloge pri varstvu narodnih manjšin in v boju proti vsem oblikam rasizma, sovraštva do tujcev in nestrpnosti. Odbor ministrov

Sveta Evrope 17. januarja 1994 ustanovi Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Evrope, ki nadomesti prejšnjo Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti Evrope.

Okvirna konvencija o varstvu narodnih manjšin, ki jo je sestavil Svet Evrope je bila podpisana 1. februarja 1995. Drugi Evropski mladinski center Sveta Evrope v Budimpešti (Madžarska) je bil odprt 15. decembra 1995. Podpis Evropske konvencije o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino Sveta Evrope je bil izvršen 4. aprila 1997. Drugi vrh vodij držav in vlad Sveta Evrope v Strasbourgu (Francija) je bil organiziran 10. in 11. oktobra 1997. Podpis dodatnega protokola 12. januarja 1998 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino prepoveduje kloniranje človeških bitij. Na podlagi 11. protokola k Evropski konvenciji o človekovih pravicah Sveta Evrope je bilo ustanovljeno enotno stalno Evropsko sodišče za človekove pravice, in sicer 1. novembra 1998. Petega maja 1999 smo obeležili 50. obletnico Sveta Evrope, 4. novembra 2000 pa 50. obletnico Evropske konvencije o človekovih pravicah. Podpis Konvencije o kriminalu na svetovnem spletu je bil izvršen 23. novembra 2001. Podpis 13. protokola, 2. maja 2002, k konvenciji za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin o ukinitvi smrtne kazni v vseh primerih.

Petnajstega julija 2002 so bile sprejete smernice o človekovih pravicah in boju proti terorizmu. Dodatni protokol h konvenciji o kibernetiki kriminaliteti, ki obravnava inkriminacijo rasističnih in ksenofobičnih dejanj, storjenih v računalniških sistemih, je bil sprejet 28. januarja 2003. Petnajstega maja 2004 je bil sprejet protokol k Evropski konvenciji o zatiranju terorizma. Od 16. do 17. maja 2005 je v Varšavi potekalo tretje vrhunsko zasedanje, kjer so vodje držav in vlad sprejeli nov akcijski načrt in dali organizaciji potrebno politično potrditev in nov zalet. Trinajstega decembra 2005 smo obeležili 50. obletnico modre zastave z dvanajstimi zlatimi zvezdicami, ki je bila na ta dan, pred 50. leti, slovesno proglašena za Evropsko zastavo.

4 SPLOŠNA OPREDELITEV SVETA EVROPE

"Cilj Sveta Evrope (opredeljen v 1. členu njegovega statuta) je razvijati tesnejšo povezanost med evropskimi državami ter vzpodbujati ekonomski in socialni razvoj, izhajajoč iz skupnih duhovnih in moralnih vrednot, na katerih temelji osebna in politična svoboda ter vladavina prava, brez katerih ni mogoče uresničiti resnične demokracije. Svet Evrope si je že v statutu postavil temeljno nalogo: organizirati varstvo in razvoj človekovih pravic in temeljnih svoboščin. To nalogo je na normativni ravni izpolnil že leta 1950 s sprejetjem Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kasneje pa je razvil vrsto dejavnosti ter sprejel veliko število različnih aktov, ki naj bi na različnih področjih prispevali k odpravljanju vzrokov za kršitev človekovih pravic ter k utrjevanju tistih vrednot, ki si jih je kot smisel svojega obstoja delovanja postavil Svet Evrope" (Perenič, 2002).

"V okviru prizadevanj Sveta Evrope za varstvo človekovih pravic bi morali omeniti še vrsto drugih dejavnosti in prizadevanj, ki naj bi prispevale k učinkovitemu doseganju tistih standardov varovanja človekovih pravic, ki so bistvena vrednostna sestavina delovanja te mednarodne organizacije. Nastala je vrsta deklaracij, priporočil in konvencij. Omembe vredna so prizadevanja za odpravljanje in preprečevanje rasizma ter drugih oblik nestrpnosti; za doseganja enakopravnosti med spoloma; za zaščito beguncev in iskalcev pribežališča; za razvijanje svobode izražanja in obveščanja; za varstvo osebnih podatkov; za varstvo okolja; za okrepitev boja proti tistim ravnanjem, ki še posebej ogrožajo človekove pravice, kot so korupcija, organizirani kriminal, pranje denarja" (Perenič, 2002).

4.1 SIMBOLI

Svet Evrope opredeljuje ter sprejema evropske simbole, kot je npr. evropska zastava, ki ima 12 zlatih zvezd v krogu na modri podlagi. Sprejel jo je Odbor ministrov Sveta Evrope leta 1955 na predlog Parlamentarne skupščine. Krog zvezd predstavlja zvezo evropskih narodov. Število zvezd v zastavi se ne spreminja, saj število dvanajst simbolizira popolnost in celovitost. Od maja 1986 dalje je evropska zastava tudi uradni simbol Evropske unije.

Leta 1972 je Odbor ministrov sprejel glasbeno priredbo preludija Ode radosti iz Beethovnovе Devete simfonije za evropsko himno. Priredba je delo Herberta von Karajana. Igrajo jo ob evropskih prireditvah in svečanostih.

Leta 1964 pa je Odbor ministrov odločil, da se 9. maj, obletnica ustanovitve Sveta Evrope, praznuje kot dan Evrope. Namen tega praznika je ljudem čim bolj približati idejo o evropskem povezovanju.

4.2 VARŠAVSKI VRH

Za krepitev evropske trdnosti, še zlasti po padcu komunističnih režimov, je Svet Evrope dobil nov politični zagon na najvišji ravni s srečanjem voditeljev držav in vlad. Do danes so bila organizirana tri vrhunska zasedanja, zadnje maja 2005 v Varšavi. Leta 1993 so se politični voditelji 32. držav članic te organizacije na Dunaju odzvali na izziv tako, da so opredelili načrt dejavnosti za širitev organizacije.

V Strasbourgu so leta 1997, ko je imel Svet Evrope že 40 držav članic, politični voditelji sprejeli nov akcijski načrt, ki temelji na štirih obsežnih temah. Te so: demokracija in človekove pravice, socialna usklajenost, varnost državljanov ter izobraževanje za demokracijo in kulturno raznolikost. To je podlaga za program dela Sveta Evrope v novem tisočletju.

Maja 2005 je v Varšavi potekalo tretje vrhunsko zasedanje, kjer so določili prednostne naloge Sveta Evrope za prihajajoča leta. Sprejeli so Varšavsko deklaracijo in akcijski načrt. To srečanje je dalo organizaciji nov zalet in potrebno politično spodbudo.

4.3 ORGANI IN INSTITUCIJE SVETA EVROPE

4.3.1 Evropsko sodišče za človekove pravice

To sodišče deluje na podlagi Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, ki je v veljavi od leta 1953 (podpisana leta 1950), in njenih dodatnih protokolov. Ustanovljeno je bilo leta 1959, tožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice pa lahko vložijo posamezniki s pravnim interesom ali države pogodbenice, ki menijo, da je druga država pogodbenica kršila pravice iz Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Sodbe so za toženo državo končne in zavezujoče. Dne 29. novembra 2006 je bil za novega predsednika Evropskega sodišča za človekove pravice, za obdobje treh let, izvoljen Jean-Paul Costa (Francija).

Evropsko sodišče za človekove pravice je podrobneje predstavljeno v enem izmed naslednjih poglavjih, saj je ena najpomembnejših institucij Sveta Evrope.

4.3.2 Generalni sekretar

Generalni sekretar je najvišja funkcija v strukturi Sekretariata Sveta Evrope, ki se deli na naslednje generalne direktorate: za politične zadeve, za pravne zadeve, za človekove pravice, za socialno kohezijo, za izobraževanje, kulturo, mladino, šport, okolje ter za upravo in logistiko. Generalnega sekretarja izvoli Parlamentarna skupščina Sveta Evrope za obdobje petih let. S 1. septembrom 2004 je na tem položaju Walterja Schwimmerja (Avstrija) zamenjal Terry Davis (Velika Britanija). Namestnica generalnega sekretarja je Maud de Boer-Buquicchio (Nizozemska), ki je bila za svoj drugi mandat izvoljena na začetku leta 2007.

4.3.2.1 Vloga generalnega sekretarja Sveta Evrope

Generalnega sekretarja Sveta Evrope za petletni mandat na predlog Odbora ministrov izvoli Parlamentarna skupščina. V celoti je odgovoren za strateško vodenje delovnega programa in proračuna Sveta Evrope; nadzoruje tudi tekoče upravljanje organizacije in sekretariata.

Na podlagi prednostnih predlogov Generalni sekretar pripravi medvladni delovni načrt, ki ga vsako leto potrdi Odbor ministrov. Generalni sekretar je odgovoren za izvajanje tega programa, pri čemer mu pomaga sekretariat. Operativno delo za medvladno sodelovanje usklajujejo zlasti oddelki za glavna področja delovanja organizacije.

Naloga Generalnega sekretarja je približevanje ciljem Sveta Evrope, zaradi katerih je bil le-ta tudi ustanovljen (5. maja 1949). Gre predvsem za doseg večje enotnosti med članicami, za zaščito skupnih idealov in načel ter za zagotovitev ekonomskega in socialnega napredka.

4.3.3. Parlamentarna skupščina

Parlamentarna skupščina je po Statutu Sveta Evrope ena od dveh glavnih organov Sveta Evrope in zastopa politične težnje njenih držav članic. Skupščina se šteje za gonilno silo pri širjenju evropskega sodelovanja na vse demokratične države v Evropi. Parlamentarna skupščina je posvetovalno telo, ki ga sestavljajo predstavniki nacionalnih parlamentov 47 držav članic. Parlamentarna skupščina Sveta Evrope samostojno oblikuje program svojih zasedanj, razpravlja o delovnih področjih Sveta Evrope in aktualnih mednarodnih temah ter sprejema priporočila, naslovljena na Odbor ministrov ali države članice. Predsednika izvolijo iz vrst predstavnikov Parlamentarne skupščine Sveta Evrope za dobo največ treh sej (treh let). Število predstavnikov v Parlamentarni skupščini Sveta Evrope je odvisno od velikosti države. Največ jih imajo Francija, Nemčija, Ruska federacija, Italija in Velika Britanija (18), najmanj pa Andora in Liechtenstein (2). Delegacija Republike Slovenije šteje tri člane in njihove namestnike. Izrael, Kanada in Mehika imajo status opazovalke v Parlamentarni skupščini Sveta Evrope. Razmerje predstavnikov političnih strank v delegaciji posamezne države mora odsevati razmerje političnih strank v nacionalnem parlamentu. Seja Parlamentarne skupščine je razdeljena na štiri plenarne seje. Vsaka navadno traja teden dni in poteka konec januarja, aprila, junija in septembra.

4.3.3.1 Zgodovinski razvoj Parlamentarne skupščine

Ideja o združenju Evrope in ustanovitvi organa, ki bi predstavljal Evropo kot celoto in bi imel moč govoriti, mogoče celo delovati v njenem imenu, se je splošno razširila v začetku 19. stoletja. Konkretno obliko pa je ta ideja dobila šele v 20. stoletju - in v prvi svetovni vojni se je pokazala njena velika pomembnost. V grobem lahko »evropsko idejo« razdelimo na dve skupini: v prvo sodijo ideje, ki so zagovarjale sodelovanje in usklajenost pri oblikovanju politik med evropskimi državami, ne da bi

zahtevale predajo formalne suverenosti; v drugo pa ideje, ki so zagovarjale neko obliko »evropske federacije«.

Med in po drugi svetovni vojni se je »evropska ideja« hitro razširila tako po vplivu kot v številu njenih zastopnikov. Med vojno je Winston Churchill dvakrat javno oznanil svoje prepričanje, da se mora Evropa, ko bodo sovražniki pregnani, združiti. Najmanj enkrat je pisal konkretno o Svetu Evrope. 19. septembra 1946 je imel govor v Zürichu, v katerem je pozival Francijo in Nemčijo k prenehanju sovražnosti in jima naložil, da s prijateljsko zvezo postavita temelje za nekakšne »Združene države Evrope«. Leta 1947 so se pripadniki različnih gibanj odločili, da bodo uskladili svoje akcije in s tem povečali svojo učinkovitost. Skupaj so ustanovili enotno gibanje, ki je postalo poznano kot »Pan-evropsko gibanje«.

Istega leta maja je bil v Haagu sklican kongres, na katerem so razpravljali o predlogih za oblikovanje skupnega organa, ki bi predstavljal demokratično Evropo. Kongres, na katerem je sodelovalo več kot 800 ljudi (ministrov, parlamentarcev, predstavnikov gospodarskih družb, umetnikov, novinarjev, ekonomistov in članov svobodnih poklicev), je izglasoval oblikovanje Evropske skupščine in različnih ukrepov, ki bi ekonomsko, politično in socialno uskladili Evropo. Vse to pa naj bi temeljilo na splošnem spoštovanju človekovih pravic.

Istočasno se je pojavila tudi ideja o ustanovitvi evropskega organa s strani petih držav podpisnic Bruseljske pogodbe. Petega maja 1949 so države Danska, Norveška, Švica, Irska, Italija in pet držav Bruseljske pogodbe (Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Francija in Velika Britanija) v Londonu podpisale Statut Sveta Evrope.

4.3.3.2 Sestava Parlamentarne skupščine

Parlamentarna skupščina je parlamentarni organ Sveta Evrope, ki ga sestavljajo predstavniki vseh držav članic. Predsednika izvolijo vsako leto parlamentarci iz svojih vrst za dobo največ treh sej (treh let). Medtem ko ima v Odboru ministrov vsaka država članica en glas, je število predstavnikov in glasov v Parlamentarni skupščini odvisno od velikosti posamezne države. Največje število predstavnikov je 18, najmanjše pa 2. Ker je število predstavnikov in njihovih namestnikov enako (318), njihovo skupno število znaša 636, k temu pa moramo prišteti še nekaj opazovalcev.

Izbira načina, kako so nastavljeni v Parlamentarno skupščino, je prepuščena nacionalnim državam, pod pogojem, da so izvoljeni ali izbrani izmed članov njihovega nacionalnega ali federalnega parlamenta. Razmerje predstavnikov političnih strank v delegaciji posamezne države mora odražati razmerje političnih strank v nacionalnem parlamentu te države.

4.3.3.3 Vloga Parlamentarne skupščine pri volitvah

Skupščina voli predsednika in podpredsednike. Izvaja pa tudi vrsto drugih volitev, s katerimi si utrjuje položaj parlamentarnega organa Sveta Evrope. Skupščina voli Generalnega sekretarja Sveta Evrope, njegovega namestnika in Generalnega sekretarja Skupščine. Vsi trije so izvoljeni na tajnem glasovanju za dobo petih let.

Skupščina voli tudi sodnike Evropskega sodišča za človekove pravice. Ta sistem se je razvil odkar so ustanovili enotno, stalno sodišče. Zaslišanja kandidatov organizira Odbor za pravne zadeve in človekove pravice. Skupščina po zaslišanjih izvoli sodnike s tajnim glasovanjem.

Člane Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega, ponižujočega ravnanja ali kaznovanja voli Odbor ministrov na predlog Urada skupščine. Urad namreč predlaga tri kandidate, izmed katerih enega izbere Odbor ministrov.

Skupščina voli tudi Evropskega komisarja za človekove pravice. Komisar nima sodne funkcije. Skrbi za razvoj človekovih pravic v državah članicah in za spoštovanje konvencij Sveta Evrope. Alvaro Gil-Robles je bil kot prvi komisar za človekove pravice izvoljen 21. septembra 1999 in pričel z delom 15. oktobra istega leta. Izvoljen je bil za dobo šestih let brez možnosti ponovitve. Sedaj je komisar za človekove pravice Thomas Hammarberg, ki je delo začel opravljati aprila 2006.

4.3.4 Odbor ministrov

Odbor ministrov je organ medvladnega sodelovanja in najvišji organ odločanja v Svetu Evrope. Vse do leta 2005 je zasedal dvakrat na leto, maja in novembra, praviloma na sedežu organizacije v Strasbourgu, danes pa zaseda enkrat na leto, in sicer meseca maja. Odbor ministrov sprejema vsebinske in proceduralne odločitve v zvezi z delovnimi področji organizacije, proračunom in obveznostmi držav članic ter razpravlja o ukrepih, ki jih je treba izvesti na podlagi priporočil Parlamentarne skupščine ter Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Evrope. Predseduje mu predstavnik predsedujoče države – zunanji minister oz. veleposlanik (polletni mandat po abecednem vrstnem redu). Od novembra do maja 2008 mu je predsedovala Slovaška, Slovenija pa predseduje od maja do novembra 2009. V medvladnih telesih Sveta Evrope kot opazovalke sodelujejo tudi ZDA, Kanada, Japonska, Mehika in Sveti sedež.

4.3.4.1 Sestava Odbora ministrov

Štirinajsti člen IV. poglavja Statuta Sveta Evrope določa, da ima vsaka članica enega predstavnika v Odboru ministrov, vsak predstavnik pa ima en glas. Predstavniki v odboru so ministri za zunanje zadeve. Če se minister za zunanje zadeve ne more udeležiti seje ali če druge okoliščine to narekujejo, se lahko določi namestnik, ki se udeleži seje namesto njega. Ta naj bi bil, kadar je le mogoče, član vlade svoje države.

4.3.4.2 Namestniki ministrov

Maja 1951 je Odbor ministrov povabil vse države članice, da določijo svojega predstavnika, ki bo v stalnem kontaktu z organizacijo. Vsi stalni predstavniki so nastanjeni v Strasbourgu. To so običajno višji diplomati s statusom ambasadorja, včasih pa imajo status odpravnika poslov.

Leta 1952 je Odbor ministrov določil, da lahko vsak minister imenuje svojega namestnika. Namestniki imajo enake pravice odločanja kot ministri. Namestniki so običajno hkrati tudi stalni predstavniki države članice.

4.3.4.3 Sekretariat

Sekretariat odbora ministrov je sestavljen iz približno 25 članov Generalnega sekretariata. Predseduje mu Sekretar odbora ministrov, ki zaseda položaj Generalnega direktorja. Sekretariat odbora ministrov pripravlja srečanja ministrov in njihovih namestnikov.

4.3.4.4 Delovanje

Odbor ministrov deluje na več ravneh. Srečanja ministrov in njihovih namestnikov ureja Statut Sveta Evrope.

4.3.4.5 Predsedstvo

Predsednik v Odboru ministrov se zamenja vsakih 6 mesecev, po vrstnem redu angleškega zapisa imena države članice. Zamenjava predsedstva poteka marca in novembra. Država, ki predseduje Odboru ministrov, sočasno predseduje tudi celotni organizaciji.

4.3.4.6 Urad namestnikov

Urad je bil ustanovljen leta 1975 za pomoč namestnikom. Od maja 2001 je sestavljen iz šestih članov, in sicer predsednika, dveh preteklih predsednikov in treh sledečih. Urad se sestaja približno dvakrat mesečno, izvaja upravne in poslovne funkcije, vključno s pripravljanjem sestankov Odbora ministrov. Uporablja se tudi kot forum za diskusije o koordiniranju akcij za sledeče predsedovanje, še posebej pa se posveča osnovanju in izvajanju svojih programov. Odgovornost za zagotavljanje kontinuitete med predsedovanji in programi je dana podpredsedniku namestnikov v sodelovanju s Sekretariatom Odbora ministrov.

4.3.5 Kongres lokalnih in regionalnih oblasti

Kongres lokalnih in regionalnih oblasti je svetovalno telo, ki zastopa lokalne in regionalne oblasti držav članic. Delo kongresa je usmerjeno predvsem v pospeševanje demokracije na lokalni in regionalni ravni ter na krepitev čezmejnega sodelovanja. Od maja 2006 je njegov predsednik Halvdan Skard iz Norveške.

Leta 1994 je Odbor ministrov ustanovil Kongres lokalnih in regionalnih oblasti Evrope kot svetovalno telo, ki je nadomestilo prejšnjo Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti. Kongres pomaga novim državam članicam pri praktičnem uresničevanju njihovih prizadevanj za vzpostavitev učinkovite lokalne in regionalne samouprave.

4.3.5.1 Vloga Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti

Kongres je glasnik evropskih regij in občin, je forum, na katerem se lahko izvoljeni predstavniki lokalnih in regionalnih oblasti pogovorijo o svojih težavah, združujejo svoje znanje in izkušnje ter vladam povedo svoja stališča.

Vloga Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti je tudi, da svetuje Odboru ministrov in Parlamentarni skupščini Sveta Evrope v vseh pogledih lokalne in regionalne politike ter tesno sodeluje z državnimi in nevladnimi organizacijami, ki zastopajo lokalne in regionalne vlade. Poleg tega Kongres lokalnih in regionalnih oblasti organizira razgovore in konference za obveščanje širše javnosti, zato je njegovo vključevanje izredno pomembno za uspešno demokracijo, saj pripravlja redna poročila o stanju lokalne in regionalne demokracije v vsaki posamezni državi članici Sveta Evrope in v državah kandidatkah za članstvo ter pri tem zlasti skrbno spremlja izvajanje načel Evropske listine lokalne samouprave.

Vloga kongresa pa se tudi spreminja, saj je bilo zaradi novih držav, ki so nastale na podlagi zelo različnih političnih in gospodarskih razmer, potrebno ponovno presoditi in preoblikovati naloge in cilje Kongresa, tako da te zdaj vključujejo tudi:

- pospeševanje učinkovite organiziranosti lokalnih in regionalnih oblasti v vseh državah članicah Sveta Evrope, še zlasti v novih demokracijah;
- pregledovanje stanja lokalne in regionalne demokracije v državah članicah in državah kandidatkah za članstvo;
- razvijanje pobud, ki državljanom omogočajo učinkovito sodelovanje v lokalni in regionalni demokraciji;
- zastopanje interesov lokalnih in regionalnih oblasti pri oblikovanju evropske politike;
- spodbujanje regionalnega in čezmejnega sodelovanja za mir, strpnost in trajnostni razvoj;
- spremljanje lokalnih in regionalnih volitev.

4.3.6 Komisar za človekove pravice Sveta Evrope

Komisar za človekove pravice Sveta Evrope je ločen od Evropskega sodišča za človekove pravice in drugih teles organizacije in je politični organ. Inštitut komisarja je bil ustanovljen v letu 1999 in skrbi za spoštovanje in uveljavljanje človekovih pravic v posameznih državah članicah. Komisar za človekove pravice se ukvarja s skupinami oseb, ki bi se lahko znašle v diskriminatornem položaju (Romi, tujci idr.). Izvoli ga Parlamentarna skupščina Sveta Evrope, v zdajšnjem mandatu to funkcijo opravlja Thomas Hammarberg (Švedska), ki je bil izvoljen 5. oktobra 2005, in njegov mandat bo trajal šest let.

Naloge komisarja so pospeševanje izobraževanja, ozaveščanje in uveljavljanje spoštovanja človekovih pravic v državah članicah ter zagotavljanje popolne in učinkovite skladnosti z besedili Sveta Evrope, kot so konvencije, priporočila in resolucije, ki jih sprejme Odbor ministrov. Njegova vloga je usmerjena predvsem v pomoč in preprečevanje nespoštovanja človekovih pravic, ob tem pa opravlja različne naloge, ki mu jih nalagajo Evropsko sodišče za človekove pravice in drugi

organi, ki so bili ustanovljeni s pogodbo. Komisar nima zakonskih pooblastil, pač pa lahko svetuje in obvešča o varstvu človekovih pravic in preprečuje kršitve.

Med nalogami in pooblastili komisarja je tudi sodelovanje z drugimi mednarodnimi ustanovami, ki so dejavne na področju uveljavljanja in varstva človekovih pravic, ter možnost ukrepanja na podlagi ustreznih informacij vlad, državnih parlamentov, varuhov človekovih pravic ali podobnih ustanov, posameznikov in organizacij.

V sodelovanju z drugimi organi Sveta Evrope lahko komisar predloži poročilo, priporočilo ali mnenje o določeni zadevi Odboru ministrov, kadar je to primerno, pa tudi Parlamentarni skupščini.

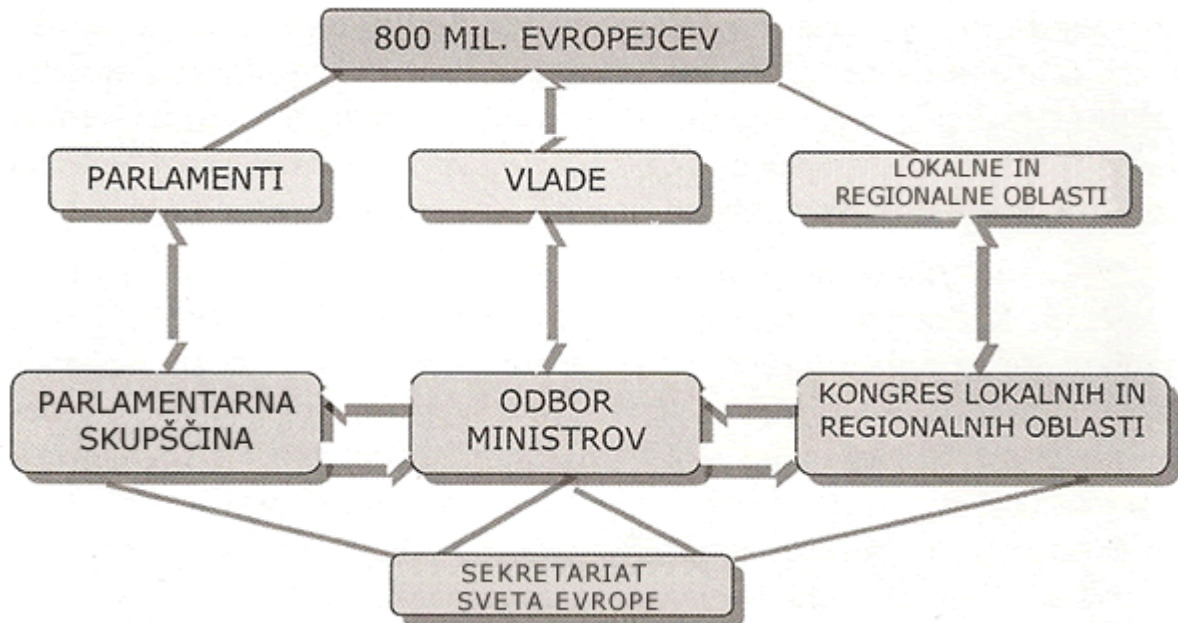
4.3.6.1 Zgodovina

Ideja o ustanovitvi institucije komisarja za človekove pravice Sveta Evrope je bila prvič odobrena na konferenci vodij držav in vlad, ki je potekala v Strasbourgu oktobra 1997. Resolucija, ki je določala pooblastila komisarja, je bila sprejeta po razpravi v Parlamentarni skupščini, na 14. seji Odbora ministrov, ki je potekala 6. in 7. maja 1999 v Budimpešti.

4.3.6.2 Volitve

Komisarja za človekove pravice izvoli Parlamentarna skupščina izmed treh kandidatov, ki jih predlaga Odbor ministrov. Za izvolitev je zadostna navadna večina. Komisar je izvoljen za enkratni mandat šestih let. Kandidat mora biti državljan katerekoli članice Sveta Evrope in mora biti priznan strokovnjak s področja človekovih pravic.

Slika 1: Organiziranost Sveta Evrope

Vir: BEBLER, Anton. Uvod v evropske integracije. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana. (2007. str. 34).

5 SPREJEM REPUBLIKE SLOVENIJE V SVET EVROPE

5.1 SPREJEM IN SODELOVANJE

Slovenija je za polnopravno članstvo v Svetu Evrope zaprosila 29. januarja 1992, v organizacijo pa je bila sprejeta 14. maja 1993. Parlamentarna skupščina Sveta Evrope v mnenju o članstvu Republike Slovenije naši državi ni določila posebnih pogojev za vstop. Dejstvo pa je, da morajo vse članice Sveta Evrope ratificirati Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Za članstvo v Svetu Evrope je morala Republika Slovenija dokazati, da je demokratična država, ki spoštuje človekove pravice in svoboščine ter da spoštuje načela pravne države. Človekove pravice in svoboščine ter vladavino prava pa seveda zagotavlja že Ustava Republike Slovenije (14. – 65. člen Ustave Republike Slovenije).

Slovenija je 28. junija 1994 ratificirala Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ter priznala pravico posameznikov do pritožbe. Slovenski sodnik na Evropskem sodišču za človekove pravice je Boštjan M. Zupančič. Ob pristopu v Svet Evrope je Republika Slovenija sprejela Deklaracijo o spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope (Ur.l. RS, št. 45/1990).

Svet Evrope ima velik pomen pri krepitvi sodelovanja in sožitja med evropskimi državami in daje poseben poudarek ohranjanju in nadaljnjemu uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, kot načinu, s katerim je mogoče doseči zastavljene cilje.

Svet Evrope je sprejel vrsto konvencij o varstvu človekovih pravic, ki so danes sestavni del ureditve sodobne demokratične Evrope, predstavljajo splošno priznana načela evropske civilizacije in dopolnjujejo siceršnjo globalno ureditev na tem področju, kot je vsebovana v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah ter obeh mednarodnih paktih z dodatnimi protokoli, sprejetih v okviru Organizacije združenih narodov in ki so že sestavni del veljavnih predpisov Republike Slovenije. Konvencije Sveta Evrope o človekovih pravicah so odprte za pristop le državam, ki dejansko zagotavljajo uresničevanje z njimi priznanih človekovih pravic.

V Odboru ministrov Republiko Slovenijo zastopata Samuel Žbogar ter ambasadorica Marjetica Bole, ki je stalna predstavnica Slovenije v Svetu Evrope od maja 2005.

Republiko Slovenijo v Parlamentarni skupščini predstavlja delegacija treh predstavnikov in treh namestnikov. Darja Lavtižar Bebler je vodja delegacije, članica socialnih demokratov. Poleg nje sta člana delegacije še Peter Verlič iz Slovenske demokratske stranke in Jakob Presečnik iz Slovenske ljudske stranke. Namestniki pa so Andreja Rihter, Socialni demokrati; Ljubo Germič, Liberalna demokracija Slovenije in Zmago Jelinčič Plemeniti, Slovenska nacionalna stranka.

V Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti Evrope Republiko Slovenijo predstavlja delegacija treh predstavnikov in treh namestnikov. Trenutno ima Slovenija v Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti tri predstavnike.

V Zboru lokalnih oblasti so Izidor Jekovec, podžupan Žirovnice, Cveta Zalokar Oražem, namestnik je Uroš Brežan (Stranka mladih Slovenije), župan Tolmina. V Zboru regij je Miro Kozelj (Slovenska demokratska stranka), župan Šenčurja, namestnika pa sta Bogdan Barovič (Slovenska nacionalna stranka), župan Trbovelj in Bernardka Krnc, županja Šmarjeških Toplic.

Proračun Sveta Evrope je npr. za leto 2007 znašal 197.214.100 EUR. Prispevek Slovenije pa je 442.154,00 EUR (0.2242 %).

Z uvedbo večstrankarske parlamentarne demokracije v Republiki Sloveniji je bil narejen bistven korak v smeri spoštovanja in uresničevanja temeljnih človekovih pravic in svoboščin, kot jih vsebujejo konvencije Sveta Evrope. Skupščina Republike Slovenije izraža prepričanje, da so v Republiki Sloveniji dejansko izpolnjeni pogoji, ki jih za države članice postavljajo konvencije Sveta Evrope, med katerimi poudarjamo zlasti Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in pripadajoče protokole ter deklaracije.

Skupščina Republike Slovenije je z Deklaracijo o spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope izrazila željo, da Republika Slovenija postane enakopravna članica Sveta Evrope in se obenem obvezala, da bo v svoji notranji ureditvi dosledno spoštovala standarde, ki jih opredeljujejo konvencije Sveta Evrope (Uradni list RS-stari, št. 45-2132/1990, stran 2058).

5.2 KLJUČNE PRIORITETE REPUBLIKE SLOVENIJE

Tematika pravic otrok (tako pri nasilju nad otroki kot otroki v oboroženih spopadih) bo poleg vprašanj enakopravnosti spolov ter pravic manjšin še naprej osrednje tematsko področje delovanja Slovenije. Slovenija bo nadaljevala s promocijo celostnega pristopa k problematiki človekovih pravic, ki jih ne obravnava izolirano, pač pa jih tesno povezuje z razvojno in varnostno politiko. To je tudi v skladu s konceptom človekove varnosti, ki ga Republika Slovenija realizira v Mreži za človekovo varnost. Poleg tega Republika Slovenija ustrezno pozornost namenja krepitvi strpnosti in razumevanja med kulturami in religijami. Posebno pozornost bo še naprej posvečala tudi izobraževanju za človekove pravice ter promociji mednarodno pravnih mehanizmov za varovanje človekovih pravic, v tem okviru še zlasti Mednarodnega kazenskega sodišča ter drugih mednarodnih tribunalov za hude kršitve človekovih pravic po posameznih državah. Republika Slovenija si bo prizadevala za ustrezno umestitev človekovih pravic in predvsem za sodelovanje obstoječih mehanizmov Organizacije združenih narodov v novem konceptu pod geslom »Odgovorno zaščititi«.

Po drugi strani je pomembno, da Slovenija tudi sama spoštuje sprejete mednarodne obveznosti s področja človekovih pravic, zato si Ministrstvo za zunanje zadeve prizadeva za pristopanje Republike Slovenije k novim dokumentom o človekovih pravicah ter redno pripravlja nacionalna poročila o njihovem izvajanju.

6 KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN

6.1 EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN (1950)

Evropska konvencija o človekovih pravicah in svoboščinah je začela veljati 3. septembra 1953, za Slovenijo pa 28. junija 1994. Slovenija je ratificirala tudi prvi, četrty, šesti, sedmi in trinajsti protokol, ki so k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in svoboščinah dodali nove pravice.

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin je bila za podpis pripravljena 4. novembra 1950 v Rimu in je stopila v veljavo septembra 1953. Temelji na Splošni deklaraciji človekovih pravic iz leta 1948. Konvencija nadaljuje cilje Sveta Evrope za ohranjanje in razvoj človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Konvencija je prvi korak na poti h kolektivni pravni zaščiti nekaterih pravic, ki so bile že priznane v Splošni deklaraciji človekovih pravic.

Kot dodatek k seznamu političnih in zasebnih pravic ter svoboščin je Konvencija vzpostavila tudi pravne mehanizme za zagotavljanje izvajanja njenih določil. To odgovornost so nosile tri institucije: Evropska komisija za človekove pravice, Evropsko sodišče za človekove pravice in Odbor ministrov Sveta Evrope.

Glede na prvotno verzijo Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin so se pritožbe nanašale na države podpisnice. Pritožili so se lahko posamezniki (skupine posameznikov in nevladne organizacije) ali druge države podpisnice. Priznavanje individualnih pritožb je bilo pogojeno s strinjanjem tožene države. Od sprejema Protokola št. 11 le-to ni več potrebno.

6.2 SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

Od začetka veljavnosti konvencije naprej je bilo sprejetih 14. protokolov (vendar zadnji še ni stopil v veljavo). Protokoli št. 1, 4, 6, 7, 12 in 13 so konvenciji dodali nadaljnje pravice in svoboščine k že zagotovljenim. S Protokolom št. 2 pa je bila sodišču dodeljena pristojnost dajanja svetovalnih mnenj. Protokol št. 9 daje posameznim prijaviteljem možnost, da svojo zadevo predložijo sodišču, s pridržkom, da jo ratificira tožena država in potrdi izbirni odbor sodišča. S Protokolom št. 11 in 14 je bil prestrukturiran sistem za uveljavljanje. Ostali protokoli zadevajo organizacijo in postopke pred institucijami, katere spoštujejo Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Od leta 1980 je bilo zaradi stalnega naraščanja števila zadev vedno težje vzdrževati dolžino postopkov znotraj sprejemljivih meja. Problem se je še zaostрил leta 1990 s pristopom sedemnajstih novih članic. Število prijav, ki jih je komisija letno registrirala, se je s 404 v letu 1981 povečalo na 2037 v letu 1993. Do leta 1997 se je ta številka več kot podvojila (4750). Leta 1997 je število neregistriranih ali pogojnih spisov, ki jih

je komisija obravnavala, naraslo na več kot 12.000. Statistika sodišča je odražala podobno sliko – število obravnavanih zadev na leto je od 7 v letu 1981 naraslo na 53 leta 1993 in 199 leta 1997.

Naraščajoče število zadev je povzročilo dolge debate o nujnosti reforme nadzornega sistema Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Sprva so bila mnenja glede pogajanj o prestrukturiranju sistema Konvencije deljena, potem pa je bila sprejeta rešitev o oblikovanju enega sodišča s polnim delovnim časom. Glavni cilj je bil poenostavitev strukture, ob upoštevanju skrajšanja dolžine postopkov, hkrati pa tudi krepitev sodnega značaja sistema s podelitvijo popolne obligacije sodišču in z ukinitvijo razsodne vloge Odbora ministrov.

Protokol št. 11, ki je stopil v veljavo 1. novembra 1998, je zamenjal obstoječe nestalno delujoče sodišče in komisijo z enotnim, stalno delujočim sodiščem. V prehodnem obdobju enega leta (do 31. oktobra 1999) je komisija nadaljevala z že začetimi zadevami.

Odkar je Protokol št. 11 stopil v veljavo, je število zadev pred sodiščem naraslo do neverjetnih razsežnosti. Število vlog je iz 5.979 leta 1998 naraslo na 13.858 leta 2001 (za približno 130 %). Zaskrbljenost glede zmožnosti sodišča, da se ukvarja z vedno večjim številom zadev, je pripeljala do zahtev po dodatnih sredstvih in novih reformah.

Na ministrski konferenci o človekovih pravicah, ki je potekala v Rimu 3. in 4. novembra 2000, so obeležili 50. obletnico Konvencije in podali pobudo za reformo sistema. Novembra 2002 je sledila ministrska Deklaracija o sodišču za človekove pravice za Evropo, ministrski namestniki pa so Nadzornemu odboru za človekove pravice dali nalogo, da pripravi konkretni in skupni predlog novih sprememb, ki bi lahko bile izpeljane takoj in brez dodajanja amandmajev h Konvenciji.

Kot posledica vsega tega je sledil Protokol št. 14, ki bo mandat sodnikov podaljšal na 9 let in uvedel še nekatere druge spremembe pri organizaciji sodišča. S tem protokolom je podpis Konvencije omogočen tudi Evropski uniji. Protokol bo stopil v veljavo, ko ga bodo podpisale vse države članice Sveta Evrope. Slovenija je protokol podpisala 13. maja 2004.

Kolikor je držav pogodbenic, toliko je tudi sodnikov Evropskega sodišča za človekove pravice. Sodnike izvoli Parlamentarna skupščina Sveta Evrope s seznama treh kandidatov, ki jih imenuje vsaka država pogodbenica. Sodniki delujejo v osebni svojstvu in so izvoljeni za šest let, in sicer z možnostjo vnovične izvolitve (22. in 23. člen Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah).

Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ima svoj uvod kot nekakšno preambulo, svečani uvod v dokument, ki je značilen za ustave in mednarodne dokumente. Sredinski okvir za sprejem Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah je Splošna deklaracija o človekovih pravicah. Cilj je doseči čim večjo enotnost med članicami Sveta Evrope. Države se lahko odločijo, da nekaterih določb ne podpišejo (pridržek). Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah je najpomembnejši dokument s področja človekovih pravic.

Gre za akt, ki daje pravico posamezniku za t. i. individualno pritožbo. Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah je minimalno varstvo pravic, več lahko prinese nacionalna ureditev.

Značilnost Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah je, da gre za regionalno varstvo človekovih pravic, ki se zagotavljajo vsakomur. Ureja državljanske in politične pravice (ne pa socialnih in ekonomskih pravic, za kar imamo Evropsko listino o socialnih pravicah), pomembni protokoli so 1, 11, 14.

Protokol 1: Prinesel je lastninsko pravico (sicer ne ureja ekonomskih pravic). Ureja le pravice prve generacije (klasične pravice: državljanske in politične pravice).

Protokol 11: Evropsko sodišče za človekove pravice je organ, ki skrbi, da se Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah izvaja. Do tega protokola (1998) je bilo sodišče organizirano v obliki Komisije za človekove pravice in Sodišča. Komisija je preverjala, ali obstaja dvom v kršitev pravic. Podala je svoje mnenje, da je naša vloga pripravljena za sprejem na sodišču. S tem protokolom je bilo ustanovljeno Evropsko sodišče za človekove pravice kot eno sodišče.

Republika Slovenija je kot prva država članica Sveta Evrope, ki je ratificirala Protokol št. 11 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki preoblikuje nadzorne mehanizme. Tako je Republika Slovenija skupaj z ratifikacijo same Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in drugih protokolov integrirala v svoj pravni red mednarodnopravni instrument regionalne narave, ki zagotavlja spoštovanje temeljnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato se je Republika Slovenija avtorjem protokola št. 11 z ratifikacijo brez dvoma predstavila v ugodni luči.

Protokol 14: S tem protokolom se skuša uvesti reorganizacija znotraj sodišča, in sicer da se podaljša mandat sodnika na 9 let. Sodnik posameznik lahko odloča o zadevi (odločitev bo dokončna).

6.3 POMEMBNEJŠI ČLENI KONVENCIJE O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN

Povzeto iz Uradnega lista RS (13. 6. 1994) MP, št. 7-41/1994 (RS 33/1994):

5. člen: Pravica do svobode in varnosti

Ta člen je ključna opora za pritožnike. Peti člen govori o tem, da ima vsakdo pravico do prostosti in osebne varnosti. Nikomur se ne sme odvzeti prostost, razen v posebnih primerih in v skladu s postopkom, ki je predpisan z zakonom, npr. pripor, odrejen s sodbo, utemeljen sum, vzgojno nadzorstvo... Člen govori tudi o poučitvi o jeziku pri odvzemu prostosti, saj ima vsakdo pravico, da mu sodijo v razumnem roku ali ga izpustijo ter da ima vsakdo iztožljivo pravico do odškodnine, če je bil žrtev odvzema prostosti.

6. člen: Pravica do poštenega sojenja

V Republiki Sloveniji imamo veliko težav s to pravico (projekt Lukenda, Herkules, sodniške plače...). Pomembno je, da sojenje poteka brez nepotrebne odlašanja. Predvsem to velja za civilno in kazensko področje in tudi za primere, ki jih na prvi pogled ne ureja (socialne), na podlagi pravne prakse in ustrezne interpretacije. Ta člen v Republiki Sloveniji ne moremo več uporabljati neposredno, saj Evropsko sodišče za človekove pravice predpisuje, da naj zadeve uredi nacionalno ustavno sodišče. Zaradi tega člena je prišlo do poplave vlog. V Sloveniji se zdaj poslužujemo predvsem 13. (pravica do učinkovitega pravnega sredstva) in 14. člena (prepoved diskriminacije).

Pravica do poštenega sojenja pomeni, da ima vsakdo pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. Zaradi morale, javnega reda in državne varnosti mora biti sodba izrečena javno, toda tisk in javnost sta lahko le deloma izločena iz sojenja. Člen govori tudi o tem, da kdor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njegova krivda. Ta člen govori tudi o minimalnih pravicah obdolženca kaznivega dejanja.

13. člen: Pravica do učinkovitega pravnega sredstva

Na ta člen so se opirali vsi, ki so vlagali pritožbe na Evropsko sodišče za človekove pravice (npr. Lukenda). Slovenija nima učinkovitega varstva človekovih pravic, kar je ugotovilo Evropsko sodišče za človekove pravice. Imamo sicer ogromno pravnih sredstev, ampak ne funkcionirajo tako kot bi morali. Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.

34. člen: Posamezne zahteve za obravnavo

Ureja evropsko pritožbo. Sklicujemo se lahko le na Evropsko sodišče za človekove pravice in njene protokole. Na naši nasprotni strani je država (posredno tožimo ministertvo, občino...). Evropsko pritožbo lahko vloži posameznik, skupina posameznikov in nevladne organizacije. Sklicujemo se lahko le na Evropsko sodišče za človekove pravice, ne moremo se ravnati po drugih mednarodnih dokumentih. Sodišče lahko sprejme zahteve za obravnavo od katerekoli osebe, nevladne organizacije ali skupine posameznikov, ki zatrjujejo, da so žrtve kršitev pravic, priznanih s Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah in njenimi protokoli, s strani katerekoli visoke pogodbenice. Visoke pogodbenice se zavezujejo, da na noben način ne bodo ovirale dejanskega izvajanja te pravice.

35. člen: Kriteriji sprejemljivosti

S tem so mišljeni kriteriji, kdaj je vloga sprejemljiva. Vsa pravna sredstva v državi morajo biti izčrpana, vključno z ustavnim sodiščem, v šestih mesecih, ko je bila sprejeta dokončna odločitev po notranjem pravu. Anonimnih vlog sodišče ne obravnava, ne obravnava tudi zadev, ki jih je sodišče že obravnavalo ter če se ugotovi neutemeljenost oziroma zloraba. Sodišče v skladu s tem členom v katerikoli

fazi postopka zavrne vsako zahtevo za obravnavo, za katero meni, da je nesprejemljiva.

37. člen: Izbris zahtev za obravnavo

V primeru, da vlagatelj ne namerava vztrajati pri svoji zahtevi ali da je zadeva že bila rešena, sodišče lahko v katerikoli fazi postopka zahtevo za obravnavo izbriše s seznama zadev. Če spoštovanje človekovih pravic iz Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ali njenih protokolih to zahteva, sodišče lahko nadaljuje z obravnavo zadeve. Sodišče se lahko tudi odloči, da zahtevo za obravnavo ponovno uvrsti na seznam zadev, če okoliščine to opravičujejo.

7 EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

"Novo Evropsko sodišče za človekove pravice je v skladu z 11. protokolom k Evropski konvenciji pričelo delovati 1. novembra 1998. Sodišče ima toliko sodnikov, kolikor je držav pogodbenic. Izvoli jih parlamentarna skupščina Sveta Evrope (vsaka pogodbenica predlaga tri kandidate) za dobo šestih let in so lahko tudi ponovno izvoljeni. Sodišče odloča v odborih, ki jih sestavljajo trije sodniki, v senatih s sedmimi sodniki ter v velikem senatu, ki ga sestavlja 17 sodnikov.

Dostop do Evropskega sodišča je široko odprt: nanj se lahko obrne vsak posameznik, nevladne organizacije ali skupine posameznikov, ki zatrjujejo, da so žrtve kršitev pravic, ki jih zagotavlja Konvencija in njeni protokoli, s strani katerekoli države pogodbenice" (Perenič, 2002).

Omejitve glede števila sodnikov iste narodnosti ni - predlagani sodnik ni nujno državljan te države. Sestava sodišča se menja na tri leta, zato je ob prvi sestavi sodišča polovica sodnikov imela le tri letni mandat. Sodniki na sodišču delujejo v svojem imenu in niso odgovorni nobeni državi. Ne smejo opravljati nobenih dejavnosti, ki so v nasprotju z njihovo neodvisnostjo in nepristranskostjo ali so v nasprotju z zahtevami, ki jih prinaša polni delovni čas. Njihov mandat poteče tudi, če dopolnijo 70 let.

Plenarno sodišče za dobo treh let izvoli svojega predsednika, dva podpredsednika in dva predsednika oddelkov.

Po poslovniku sodišča je le-to razdeljeno na štiri oddelke. Njihova sestava, določena za tri leta, mora biti geografsko in spolno uravnotežena ter mora upoštevati različne pravne sisteme držav članic. Predsednika dveh oddelkov sta podpredsednika sodišča, drugima dvema oddelkoma pa predsedujeta oddelčna predsednika. Predsednikom oddelkov pomagajo njihovi podpredsedniki in jih, kadar je potrebno, nadomeščajo.

Znotraj vsakega oddelka deluje senat treh sodnikov, ki je določen za dobo enega leta.

Senat sedmih sodnikov vedno vključuje predsednika oddelka in sodnika, izvoljenega za vsako prizadeto pogodbenico. V kolikor ta sodnik ni član oddelka, sodeluje kot član senata po uradni dolžnosti. Člani sekcije, ki niso polnopravni člani senata, so njihovi namestniki.

Veliki senat sodišča je sestavljen iz sedemnajstih sodnikov in vključuje tudi predsednika in podpredsednika sodišča ter predsednike oddelkov, ki sodelujejo po uradni dolžnosti.

Vsaka država pogodbenica (državna pritožba) ali posameznik (individualna pritožba), ki trdi, da je žrtev kršenja Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, lahko vloži pritožbo neposredno na sodišče v Strasbourgu, navajajoč kršitev ene izmed pravic, določenih v Konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah.

Evropsko sodišče za človekove pravice je pritožbeno sodišče. Vse obravnave in zaslišanja Evropskega sodišča so javna. Le v redkih primerih, kadar tako določi senat, so zaradi posebnih okoliščin zaslišanja zaprta za javnost. Pritožbe in vsi drugi dokumenti, ki so vloženi v register sodišča, so praviloma dostopni javnosti.

Posamezniki lahko vloge vložijo sami, pravna zastopnost pa je priporočena in običajno obvezna, ko je tožena stran obveščena o sprejemljivosti pritožbe. Svet Evrope tistim, ki nimajo dovolj lastnih sredstev, zagotovi pravno pomoč.

Uradna jezika sodišča sta angleščina in francoščina, vendar lahko tožitelji pošljejo vlogo v uradnem jeziku ene od držav pogodbenic. Ko je enkrat pritožba proglašena za sprejemljivo, pa se mora uporabljati enega izmed uradnih jezikov sodišča, razen če predsednik senata (ali velikega senata) dovoli nadaljnjo uporabo jezika, v katerem je napisana vloga.

7.1 POSTOPEK UGOTAVLJANJA SPREJEMLJIVOSTI

Vsaka individualna pritožba je posredovana enemu oddelku, predsednik oddelka pa določi poročevalca. Po predhodni preiskavi zadeve poročevalec odloči ali naj primer obravnava tričlanski senat ali senat sedmih sodnikov.

Senat treh sodnikov soglasno razglasi pritožbo za nesprejemljivo ali jo izbriše s seznama sodišča, kadar je tako odločitev mogoče sprejeti brez nadaljnjega preučevanja. Njihova odločitev je dokončna.

Individualne pritožbe (ki jih ta senat ne proglasi za nesprejemljive ali so naslovljene direktno na sedem članski senat) in državne pritožbe preuči senat sedmih sodnikov. Ti senati ugotavljajo sprejemljivost oziroma nesprejemljivost in vsebino zadeve v ločenih ali skupnih razpravah.

Senati lahko kadarkoli zadevo predajo velikemu senatu, kadar se vsebina dotika pomembnega vprašanja glede interpretacije Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ali kadar obstaja nevarnost oddaljevanja od obstoječih pravnih norm, v kolikor temu ne nasprotuje nobena stran. Postopek obravnave je v primeru predaje velikemu senatu enak.

V prvi fazi procesa je komunikacija praviloma pisna. Senat lahko skliče obravnavo in običajno so takrat stranke pozvane, da se izrečejo tudi o vsebinskih vprašanjih pritožbe.

O (ne)sprejemljivosti odloča navadna večina. Odločitev mora biti javna in mora vsebovati obrazložitev.

7.2 OBRAVNAVANJE VSEBINE PRITOŽBE

Ko senat enkrat sprejme vlogo, lahko povabi strani v sporu, da posredujeta nadaljnje dokaze in pisna poročila, vključno z zahtevami vlagatelja za »pravično zadoščenje«. Če ni bilo nobene predhodne obravnave, lahko skliče zasedanje o vsebinskih vprašanih pritožbe.

Predsednik senata lahko, če je to v interesu pravilnega delovanja sodstva, povabi vsako državo pogodbenico, ki ni vpletena v zadevo, ali katerokoli osebo, ki ni vlagatelj, da poda pisni komentar ali izjemoma, da poda izjavo na zaslišanju. Država podpisnica, katere državljan je vlagatelj pritožbe, je upravičena do posredovanja.

Med postopkom ugotavljanja vsebine zadeve lahko stečejo pogajanja za prijateljsko poravnavo. Pogajanja so zaupna in ne vplivajo na odločitev sodišča.

7.3 SODBE

Senat odloča z večino. Vsak sodnik, ki je sodeloval pri odločanju, ima možnost, da poda ločeno mnenje (pritrdilno ali negativno) ali zgolj izjavo o nestrinjanju.

V obdobju treh mesecev od objave odločitve senata, lahko katerakoli stran zaprosi, da se primer posreduje velikemu senatu, če se pojavi vprašanje interpretacije Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah ali vprašanje splošne pomembnosti. Tako prošnjo preuči porota petih sodnikov velikega senata. Poroto sestavljajo predsednik sodišča, predsedniki oddelkov (z izjemo predsednika oddelka, ki predseduje oddelku senata, ki je podal prvotno sodbo) in drugi sodniki, ki so izbrani po principu rotacije, izključujoč sodnike, ki so člani prvega senata.

Odločitev postane dokončna po preteku treh mesecev oziroma takoj, ko stranki izjavita, da ne bosta zaprosila za predajo zadeve velikemu senatu, ali ko porota prošnjo zavrne.

Če porota prošnjo odobri, veliki senat poda svojo odločitev v obliki sodbe. Veliki senat odloča z večino in njegove sodbe so dokončne.

Vse dokončne sodbe sodišča so, za tožene države, obvezujoče. Nadzor nad izvrševanjem kazni opravlja Odbor ministrov Sveta Evrope. Le-ta ugotavlja, ali države, obsojene kršitve Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, izvajajo ustrezne ukrepe za zagotovitev skladnosti s sodbo sodišča.

7.4 SVETOVALNA MNENJA

Sodišče lahko na zahtevo Odbora ministrov poda svetovalna mnenja o pravnih vprašanih, ki zadevajo interpretacijo Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah in njenih protokolih.

Odbor ministrov zahtevo za posvetovalno mnenje sprejema z navadno večino. Posvetovalno mnenje Veliki senat tudi sprejema z navadno večino. Vsak sodnik lahko poda svoje ločeno mnenje ali zgolj izjavo o nestrinjanju.

7.5 NADZOR NAD IZVRŠEVANJEM SODB

V skladu s 46. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s Protokolom št. 11, Odbor ministrov nadzoruje izvrševanje sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. To delo opravlja predvsem na šestih rednih letnih zasedanjih. Dokumenti zasedanj so javni, predvsem so to odločitve, sprejete za vsako tožbo posebej. Glavna naloga Odbora ministrov je zagotoviti, da države podpisnice izpolnjujejo sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice. Odbor ministrov vsak primer dopolni s sprejemom končne resolucije. V nekaterih primerih so primerne tudi začasne. Obe vrsti resolucij sta javni.

7.6 PREVERJANJA NA KRAJU SAMEM

Evropski odbor za preprečevanje mučenja obiskuje kraje pridržanja, kot so zapori, zavodi za mladoletne prestopnike, policijske postaje, vojašnice ali psihiatrične bolnišnice, da preveri, kako ravnajo s pridržanimi osebami.

Evropski odbor za preprečevanje mučenja ima neomejen dostop do vseh takih prostorov in se s pridržanimi osebami lahko pogovarja na samem. Stike lahko naveže tudi s katerokoli drugo osebo, ki mu lahko priskrbi ali da pomembne informacije, vključujoč nevladne organizacije, ki se ukvarjajo s človekovimi pravicami.

Cilj delovanja odbora je zlasti varovanje pridržanih oseb in zapornikov pred mučenjem in nečloveškim ali ponižujočim ravnanjem ter kaznovanjem, ne pa obsojati države zaradi zlorab. Ko odbor konča svoj redni ali "ad hoc" obisk v določeni državi, pošlje poročilo, v katerem lahko od prizadete države zahteva informacije ali poda svoja priporočila in pripombe. Država mora nato v šestih mesecih poslati vmesni ali začasni odgovor na poročilo, v dvanajstih mesecih pa mora na poročilo odgovoriti v celoti. Poročila odbora za preprečevanje mučenja in odgovori prizadetih držav so sicer zaupni, vendar je postala običajna praksa, da države pristanejo na njihovo objavo.

Če izjemoma katera od držav ne sodeluje z Odborom, se ta lahko odloči, da se o tem javno opredeli.

7.7 SLOVENIJA PRED EVROPSKIM SODIŠČEM ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Tudi v Sloveniji, kot v drugih evropskih državah, je opazen trend porasta zavedanja o pravicah, ki jih zagotavlja Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, kot tudi o vlogi Evropskega sodišča za človekove pravice kot nadzornega mehanizma za varstvo omenjenih pravic. O tem pričajo tudi številke, saj je bilo proti

Sloveniji od uvedbe Protokola št. 11 izrečenih 219 sodb, trenutno pa na obravnavo čaka še 3300 pritožb zoper Slovenijo, kar predstavlja 3,4 % vseh trenutno vloženi pritožb pred Evropskim sodiščem za človekove pravice. Slovenijo pred Evropskim sodiščem za človekove pravice zastopa Državno pravobranilstvo, v večini primerov generalni državni pravobranilec g. Lucijan Bembič. Slovenski sodnik pri Evropskem sodišču za človekove pravice je od leta 1998 prof. dr. Boštjan M. Zupančič, pred njim pa je to funkcijo opravljal prof. dr. Peter Jambreč. Najodmevnejši primer proti Sloveniji je sodba Lukenda, s katero je Evropsko sodišče za človekove pravice ugotovilo sistemski problem slovenskega sodstva glede sojenja v razumnem roku (kršitev prvega odstavka 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah). Za odpravo omenjenega problema je Slovenija sprožila »Projekt Lukenda« ter nato tudi sprejela Zakon o varstvu pravice do sojenja v razumnem roku, ki je na novo uredil pravna sredstva, s katerimi je mogoče zagotoviti učinkovito skrajšanje sodnih postopkov pred slovenskimi sodišči.

Zelo odmevni primer Republike Slovenije pred Evropskim sodiščem za človekove pravice so tudi t. i. "izbrisani", ki jih je leta 1992 Ministrstvo za notranje zadeve "izbrisalo" iz registra stalnih prebivalcev in prestavilo v seznam tujcev. Najbolj poznani primer pred Evropskim sodiščem za človekove pravice med izbrisanimi pa je g. Todorović, vsem po večini poznan iz medijev, saj mu je bila dosojena odškodnina.

Ker je Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah živ organizem, ki se utrjuje, širi in razvija, deloma prek protokolov, še bolj pa preko sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, so jo tudi države zavezane spremljati in jo upoštevati na državni ravni. Zgovoren je podatek, da je bila Konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah do začetka leta 2006 neposredno citirana v več kot 575 odločitvah Ustavnega sodišča Republike Slovenije, v nekaj več kot 100 odločitvah pa se je ustavno sodišče v obrazložitvah neposredno sklicevalo na sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.

8 PODROČJA SVETA EVROPE

8.1 PRAVNO SODELOVANJE

Delo Sveta Evrope na področju prava je pomembno pri oblikovanju skupne evropske zakonodaje, usklajevanju in posodabljanju pravnih sistemov vseh držav članic na podlagi skupnih standardov. Njegov cilj je, da spodbuja ustanavljanje in razvoj demokratičnih ustanov in postopkov na državni, regionalni in lokalni ravni ter spodbuja spoštovanje vladavine prava.

Cilj Sveta Evrope je uveljavljati pravo kot sredstvo demokracije, človekovih pravic in vladavine prava, narediti pravosodje učinkovito in dostopno vsakemu državljanu ter poiskati skupne rešitve za nove pravne probleme.

Ena od glavnih skrbi Sveta Evrope je uveljavljanje učinkovitega in neodvisnega pravosodnega sistema. To se kaže v mnogih pravnih aktih. Njegovo delo je usmerjeno v zagotavljanje nepristranskosti in neodvisnosti sodnikov – pri tem je pomembna vloga Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov – in v pospešeno uvajanje praktičnih ukrepov za izboljšanje kakovosti in učinkovitosti pravnega sistema, zlasti s pomočjo Evropske komisije za učinkovitost pravosodja. Ta organ je odgovoren za ocenjevanje pravosodnih sistemov v državah članicah.

Evropski dan civilnega sodstva, ki sta ga skupaj uvedla Svet Evrope in Evropska komisija, poteka vsako leto 25. oktobra, z namenom izboljšati razumevanje in poznavanje pravosodnega sistema v javnosti.

Da bi zagotovil, da učinkovit pravosodni sistem spoštuje vladavino prava, se Svet Evrope vključuje v usposabljanje vseh, ki delajo v pravosodju: sodnikov, tožilcev, pravnikov, državnih pravobranilcev, sodnih izvršiteljev, tajnikov sodišč in notarjev ter policijskega in zaporniškega osebja. Organizacija se ukvarja z razvojem izobraževalnih zavodov, kot so šole za sodnike in policijske akademije.

Svet Evrope pospešuje neposredne stike med člani pravne stroke in določa smernice za organizacijo različnih vej pravne stroke. Na rednih srečanjih in konferencah se srečujejo strokovnjaki iz vseh področij, na primer predsedniki evropskih vrhovnih sodišč, sodniki, generalni tožilci iz vse Evrope in člani odvetniških zbornic.

Boj proti terorizmu z mednarodnim sodelovanjem je postal ena prednostnih nalog Sveta Evrope. Države članice in nečlanice Sveta Evrope so široko podprle Konvencijo o zatiranju terorizma in Konvencijo o izročitvi ter njune protokole. Delo na področju zakonodaje se nadaljuje: na podlagi akcijskega načrta bodo veljavni zakonski akti prilagojeni novim mednarodnim razmeram. Prav tako se bo okrepilo sodelovanje na različnih področjih, med drugim: pri boju proti finančnim virom terorizma; pri posebnih metodah preiskovanja; pri izboljšanju programov za zaščito prič in informatorjev policije; pri programih, ki koristijo pričam; in pri standardih za osebne listine. Poročili o konceptih zagovarjanja terorizma »Apologie du terrorisme« in podžiganja terorizma »Incitement to terrorism« sta že bili objavljena.

Svet Evrope za boj proti korupciji, organiziranemu kriminalu in pranju denarja uporablja multidisciplinarni pristop. Ta boj temelji na treh med seboj povezanih stebrih, to so: evropski standardi (Kazensko-pravna konvencija o korupciji in njen protokol, Civilnopravna konvencija o korupciji, Konvencija o pranju, izsleditvi, odvzemu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ter vrsta priporočil in resolucij Sveta Evrope); spremljanje skladnosti s temi standardi (Skupina držav za boj proti korupciji – GRECO in MONEYVAL za preprečevanje pranja denarja) in programi strokovnega sodelovanja za krepitev usposobljenosti za boj proti tem kaznivim dejanjem.

Konvencija Sveta Evrope o kibernetiki kriminaliteti je začela veljati 1. julija 2004. To je prva mednarodna pogodba, ki kriminalna dejanja, storjena s pomočjo računalniških omrežij, uvršča med kazniva dejanja. Dodatni protokol h Konvenciji med kazniva dejanja uvršča tudi vsa rasistična in ksenofobična dejanja, izvedena s pomočjo računalniških sistemov.

Svet Evrope si posebej prizadeva za zaščito otrok. Novembra 2001 sta bila na evropski ravni sprejeta Priporočilo in Akcijski načrt proti spolnemu zlorabljanju otrok.

8.1.1 Zakonodajne reforme

Svet Evrope sodeluje z državami članicami, tako tudi z Republiko Slovenijo, da zagotavlja usklajenost njihove zakonodaje z evropskimi normami. Ta pomoč se nanaša na vse vrste prava, od civilnih, kazenskih in upravnih zakonikov do posebnih zakonov, na primer o bioetiki ali varstvu podatkov. Svet Evrope daje tudi strokovna mnenja o zakonskih besedilih.

Svet Evrope pomaga državam članicam razvijati učinkovite zakonodajne postopke in sodobne metode oblikovanja novih zakonov, z namenom, da bi bili pravni sistemi bolj usklajeni in razumljivi široki javnosti.

Ustava države je njeno najpomembnejše zakonsko besedilo, ki vzpostavlja in organizira njen institucionalni sistem; to je temeljni kamen države, ki temelji na vladavini prava. Svet Evrope se dejavno vključuje v ustavno razpravo v Evropi in išče institucionalne rešitve za reševanje sporov. Evropska komisija za demokracijo skozi pravo (Beneška komisija) je forum, na katerem lahko države izmenjujejo informacije in izkušnje ter razpravljajo o idejah in projektih, povezanih z ustavnimi vprašanji.

8.1.2 Delovanje konvencij na področju kazenskega prava

Sprejetih je bilo nekaj ključnih pravnih aktov, med njimi so: Konvencija o izročitvi, Konvencija o medsebojni pomoči v kazenskih zadevah in Konvencija o transferju obsojenih oseb. Te mednarodne pogodbe so nadzorovane in spremenjene tako, da so v praksi učinkovite. Svet Evrope aktivno spodbuja tudi izvajanje Statuta Mednarodnega kazenskega sodišča.

8.1.3 Mednarodno javno pravo

Svet Evrope si prizadeva vzpostaviti okvir za mednarodno sodelovanje pri okrepitvi vloge mednarodnega javnega prava. Prav tako vpliva na razvoj na tem področju z namenom, da spodbudi medsebojno odvisnost med državami; s krepitvijo stikov med pravnimi svetovalci spodbuja razprave ter primerjanje informacij in izkušenj.

8.1.4 Upravna sodišča in javna uprava

Svet Evrope si zlasti prizadeva pospeševati dobre odnose med javnimi upravami in državljani. Njegov nadzorni mehanizem zagotavlja, da javne oblasti spoštujejo pravila in da sodniki učinkovito nadzorujejo njihove akte.

8.1.5 Družinsko pravo

Gre za usklajevanje zakonskih norm družinskega prava. Svet Evrope se ukvarja neposredno s težavami posameznikov v zasebnem življenju. Posebno dejaven je pri zaščiti otrok in je sprejel Evropsko konvencijo o uresničevanju otrokovih pravic.

8.1.6 Lokalna in regionalna demokracija

Cilji Sveta Evrope so zaščititi in okrepiti demokracijo na lokalni in regionalni ravni, pospeševati prenos nalog in pooblastil na lokalne in regionalne vlade ter spodbujati vključevanje državljanov. S tem namenom je bila sestavljena Evropska listina lokalne samouprave. Delo Sveta Evrope torej vključuje vsa vprašanja, povezana z zakonskim okvirom, organiziranostjo, nalogami, viri ter delovanjem lokalnih in regionalnih oblasti.

8.1.7 Pravni akti Sveta Evrope

Rezultat delovanja Sveta Evrope je viden v dveh oblikah pravnih aktov: konvencijah in priporočilih. Konvencija je mednarodni pravno zavezujoči akt, oblikovan na podlagi razprav in dogovarjanj, v katerih sodelujejo ključni organi Sveta Evrope, zlasti Odbor ministrov in Parlamentarna skupščina. Cilji konvencij Sveta Evrope so predvsem spodbujanje mednarodnega sodelovanja in skupnih pravnih standardov na vseh področjih delovanja. Vsaka država, ki podpiše in ratificira konvencijo, mora ravnati v skladu z njenimi določili in jih vključiti v svoje notranje pravo. Za spremljanje in nadzorovanje izvajanja konvencij Sveta Evrope je na voljo več različnih mehanizmov.

Do danes je Svet Evrope pripravil 200 konvencij, mnoge med njimi lahko sprejmejo tudi države nečlanice Sveta Evrope.

8.2 MEDIJI IN DEMOKRACIJA

V skladu z 10. členom Konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah so svobodni mediji izredno pomembni za demokracijo. Delo Sveta Evrope na področju medijev je usmerjeno v:

- utrjevanje svobode izražanja in obveščanja ter prostega pretoka informacij in idej čez državne meje;
- razvoj vseevropske politike ter ustreznih pravnih in drugih instrumentov;
- oblikovanje ustreznih ukrepov za zagotavljanje, da sta zakonodaja in politika o medijih v skladu s tehnološkimi in gospodarskimi spremembami ter s spremembami predpisov na področju medijev.

Evropska deklaracija o svobodi izražanja in obveščanja, ki jo je leta 1982 sprejel Odbor ministrov, izraža zavezanost vlad držav članic, da spoštujejo in razvijajo svobodo izražanja in obveščanja.

8.3 SOCIALNA KOHEZIJA

Predsedniki vlad držav članic Sveta Evrope so leta 1997 socialno kohezijo identificirali kot osnovni pogoj za promocijo človekovih pravic. Svet Evrope definira socialno kohezijo kot sposobnost družbe, da zagotovi blaginjo vsem njenim članom ter zmanjšuje tveganja. Socialna kohezija temelji na človekovih pravicah kot na delitvi odgovornosti za blaginjo vseh članov družbe, posebno tistih, ki so socialno izključeni.

Vodilni odbor na področju socialne politike je vladni odbor za socialno kohezijo, v katerem sodeluje Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Odbor ima primarno nalogo, da predlaga ukrepe za posamezna vprašanja s področja socialne politike. Marca 2004 je sprejel spremenjeno strategijo za področje socialne kohezije, ki opredeljuje temeljna načela, cilje in ukrepe njenega izvajanja. Svet Evrope je hkrati pripravil predlog indikatorjev za spremljanje izvajanja socialne kohezije v državah članicah Sveta Evrope, ki bodo podlaga za spremljanje izvajanja spremenjene strategije na tem področju.

V okviru socialne kohezije delujejo tudi Forum za otroke in družino, Odbor strokovnjakov s področja koordinacije sistemov socialne varnosti, Odbor strokovnjakov za instrumente vzpostavljanja standardov na področju sistemov socialne varnosti ter skupina za tabele MISSCEO oziroma standardizirane tabele s področja socialne varnosti. V njih sodelujejo predstavniki Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

8.4 NARODNE MANJŠINE

8.4.1 Varstvo pripadnikov narodnih manjšin

Po dunajskem zasedanju vodij držav in vlad leta 1993 je Svet Evrope leta 1994 sprejel Okvirno konvencijo o varstvu narodnih manjšin, ki je prvi pravno zavezujoči mnogostranski akt za varstvo narodnih manjšin nasploh. Konvencija določa cilje, ki se jih pogodbenice obvežejo uresničevati s svojo notranjo zakonodajo in usmeritvami. Med temi cilji so: zagotavljanje enakosti pred zakonom, ohranjanje in razvijanje kultur, varovanje kulturne identitete, zaščita veroizpovedi, manjšinskih jezikov in tradicij, omogočen dostop do medijev ter vzpostavljanje svobodnih in miroljubnih stikov prek meja z ljudmi, ki zakonito prebivajo v drugih državah.

Konvencija je začela veljati 1. februarja 1998. Države pogodbenice so o sprejetih ukrepih prvič poročale v letu po začetku veljavnosti konvencije, nato pa morajo poročati vsakih pet let. Mogoče jih je tudi zaprositi, da pripravijo "ad hoc" poročila. Odbor ministrov, ki mu pomaga Svetovalni odbor osemnajstih neodvisnih izvedencev, ta poročila oceni, ugotovi, ali so bile izpolnjene obveznosti, in po potrebi sprejme priporočila. Pravila, ki urejajo postopek spremljanja izvajanja Konvencije, vsebujejo tudi celo vrsto jamstev za zagotavljanje preglednosti.

8.4.2 Narodne manjšine v Evropi

Okvirno konvencijo in njen nadzorni sistem dopolnjuje še vrsta drugih dejavnosti, organiziranih v povezavi z medvladnim programom dejavnosti in skupnim programom, imenovanim Narodne manjšine v Evropi.

V okviru medvladnega programa dejavnosti deluje odbor vladnih izvedencev vseh držav članic za vprašanja narodnih manjšin, organizirana pa so tudi informacijska srečanja v državah članicah ter svetovalne misije za zakonodajo in politiko, ki obiskujejo države pogosto skupaj z drugimi mednarodnimi organizacijami.

Drugi skupni program Evropske komisije in Sveta Evrope za narodne manjšine je nadaljevanje programa aktivnosti, ki je bil sprejet oktobra 1997 na vrhu v Strasbourgu. Izvajati se je začel januarja 1999 in je trajal 18 mesecev. Ta program je bil na voljo vsem državam članicam Sveta Evrope in državam, ki so zaprosile za članstvo; temelji predvsem na tematskem pristopu in vključuje podregionalne ali dvostranske projekte (seminarje, okrogle mize, delavnice, študijske obiske) in je usmerjen v intenzivnejše sodelovanje predstavnikov narodnih manjšin.

8.4.3 Manjšine ter Romi in potujoče skupine

Slovenija zastopa stališče, da so manjšine izraz pluralizma v družbi in predstavljajo temelj za medsebojno strpnost in razumevanje ter želi prevzeti politično pobudo glede osveščanja o vprašanju diskriminacije in družbenega marginaliziranja, ki

onemogočata, da bi Romi in druge etnične manjšine postali polnopravni državljani Evrope.

V času slovenskega predsedovanja je bila organizirana mednarodna konferenca o položaju manjšin v Sloveniji in Slovencev, ki živijo zunaj meja Republike Slovenije, katere namen je seznanitev slovenske in mednarodne javnosti glede pozitivnega pristopa k oblikovanju manjšinske politike v Republiki Sloveniji. V okviru kampanje Sveta Evrope »Dosta! Osvobodimo se predsodkov, spoznajmo Rome« je Urad vlade Republike Slovenije za narodnosti skupaj s partnerji organiziral otvoritveno srečanje na temo kulturnih poti romske kulture in dediščine, ki je potekalo oktobra v Prekmurju. Prav tako je Slovenija v sodelovanju s Svetom Evrope 25. in 26. maja 2009 na Brdu pri Kranju z namenom poudarjanja pomena izobraževanja za uspešno integracijo Romov in potujočih skupin v družbo, organizirala mednarodno konferenco »Izobraževanje Romov: dosežki, priložnosti in izzivi prihodnosti«. Gre za zaključno konferenco projekta Sveta Evrope »Izobraževanje romskih otrok v Evropi«.

S projektom »Vidim te, vidiš me: kulturna raznolikost skozi romski pogled«, ki vključuje tudi predstavitev v obliki fotografske razstave s spremno publikacijo in bo predstavljena v Evropski palači v Strasbourgu, želi Republika Slovenija prikazati romsko kulturo skozi njihov lastni pogled nase in opozoriti na potrebo po preseganju stereotipov do Romov in drugih marginaliziranih skupin.

8.4.4 Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti je bila ustanovljena na dunajskem vrhu leta 1993. Je neodvisen nadzorni organ, katerega naloga je boj proti rasizmu, sovraštvu do tujcev, antisemitizmu in nestrpnosti v vseh državah članicah Sveta Evrope z vidika varstva človekovih pravic. Delovanje Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti vključuje vse potrebne ukrepe za boj proti nasilju, razlikovanju in zapostavljanju ter predsodkom, s katerimi se srečujejo posamezniki ali skupine oseb zaradi svoje rase, barve kože, jezika, vere, državljanstva, narodnosti ali etničnega izvora. Program Evropske komisije vključuje dejavnosti na treh ravneh: spremljanje stanja v posameznih državah, delo na splošnih temah in odnosi s civilno družbo.

Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti je sprejela devet priporočil s splošnimi smernicami, ki jih je naslovila na vlade držav članic Sveta Evrope. Ta priporočila se nanašajo na glavna področja, ki danes v boju proti rasizmu in nestrpnosti vzbujajo skrb, in dajejo državam temeljne smernice za razvoj celovitih nacionalnih politik.

Program je usmerjen v celovito vključevanje družbe v boj proti rasizmu in nestrpnosti in pospešuje medkulturni dialog, ki temelji na medsebojnem spoštovanju različnih delov družbe.

8.4.5 Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi

Sprejeta je bila maja 2005 in je na voljo za podpis vsem državam članicam Sveta Evrope. Cilj te Konvencije je preprečevanje in preganjanje trgovine z ljudmi v vseh njenih oblikah, nacionalne ali mednarodne, ki so povezane z organiziranim kriminalom. Stališče Konvencije je, da je trgovina z ljudmi neodvisen način spremljanja izvajanja Konvencije, ki zagotavlja, da pogodbenice ravnajo skladno z njenimi določbami.

8.5 SOCIALNA USKLAJENOST

Svet Evrope dejavno spodbuja socialno usklajenost. Pri tem so njegovi glavni cilji:

- spodbujati koncept socialne usklajenosti kot je opredeljen v Spremenjeni strategiji za socialno usklajenost;
- analizirati družbene spremembe z vidika opredelitev socialne usklajenosti;
- razvijati idejo skupne odgovornosti z večjim vključevanjem civilne družbe v uveljavljanje socialne usklajenosti;
- jamčiti primerno raven socialne varnosti;
- analizirati napredek pri zaposlovanju in njegovo vlogo pri socialni vključenosti ter vprašanja usposabljanja o delavskih pravicah in o njihovih spremembah;
- zagotavljati varstvo za najranljivejše skupine v družbi in pregledati politična prizadevanja za njihovo blaginjo;
- spodbujati enakost dostopa do pravic ob hkratnem spoštovanju razlik;
- boriti se proti izključenosti in diskriminaciji v vseh njenih oblikah;
- utrditi evropsko sodelovanje na področju migracij.

Strategija socialne usklajenosti je izboljšati dostop vsem članom družbe do njihovih temeljnih socialnih pravic, določenih v Spremenjeni evropski socialni listini. Ta cilj je mogoče doseči z razvijanjem medvladnih dejavnosti na sledečih področjih:

- **socialno varstvo:** Svet Evrope si prizadeva, da bi se standardi, določeni v Evropskem kodeksu o socialni varnosti in Spremenjenem evropskem kodeksu socialne varnosti, razširili na vse države članice, ki jih lahko sprejmejo;
- **socialne službe:** za zagotovitev večje učinkovitosti zaposlenih v socialnih službah pri zadovoljevanju številnih potreb ljudi, ki jim grozi socialna izključenost, so bila oblikovana priporočila;
- **zaposlovanje:** delo je usmerjeno v spodbujanje enakega dostopa do zaposlitve ob upoštevanju sprememb na trgu dela in v zavodih za zaposlovanje;
- **stanovanjska politika:** potekajo prizadevanja za dostop do stanovanj, zlasti v državah članicah s hudimi stanovanjskim težavami;
- **otroci in družina:** prizadevanja na tem področju so usmerjena v razvijanje celovitega pristopa do otrokovih pravic v skladu s konvencijami Sveta Evrope in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah. Poudarek je zlasti na vlogi staršev ter polnem in celovitem razvoju otrok v sodobni družbi.

Spremenjena evropska socialna listina in njeni protokoli zagotavljajo celo vrsto temeljnih socialnih pravic. Evropski kodeks o socialni varnosti in njegov protokol jamčita minimalno raven varstva, ki vključuje zdravniško oskrbo, boleznino,

nadomestilo zaradi poškodbe pri delu, dajatve za materinstvo, nadomestilo za brezposelnost, invalidnino in družinsko pokojnino, družinske dodatke in pokojnine.

8.6 RAZVOJNA BANKA SVETA EVROPE

Razvojna banka Sveta Evrope je bila ustanovljena leta 1956 na podlagi delnega sporazuma Sveta Evrope. Danes je vanjo vključenih 38 držav članic. Njena prednostna naloga je finančno pomagati državam članicam pri reševanju socialnih vprašanj, ki se pojavljajo zaradi navzočnosti beguncev ali razseljenih oseb, zdomcev in žrtev naravnih ali ekoloških nesreč. Področje delovanja Razvojne banke Sveta Evrope danes presega njene začetne naloge in se je razširilo na nove socialne in ekonomske cilje, zlasti na izboljšanje življenjskih razmer ranljivih družbenih skupin, kot so zapuščeni otroci, invalidi, etnične manjšine in ljudje, ki živijo pod mejo revščine.

Glede na te prednostne naloge Razvojna banka Sveta Evrope prispeva sredstva za financiranje družbenih projektov na treh glavnih področjih:

- **krepitve socialnega vključevanja** – zlasti z dajanjem pomoči beguncem in zdomcem, povečevanjem števila socialnih stanovanj, izboljšanjem življenjskih razmer v mestih in na podeželju ter s pospeševanjem odpiranja in ohranjanja delovnih mest;
- **odgovornega ravnanja z okoljem** – s pomočjo regijam, ki so jih prizadele naravne ali ekološke nesreče in z ukrepi za njihovo preprečevanje, z graditvijo ali ureditvijo napeljave za oskrbo z vodo, z napravami za ravnanje s tekočimi in trdnimi odpadki, s proizvodnjo čiste in obnovljive energije ter varstvom in obnavljanjem dediščine;
- **razvijanja človeškega kapitala** – s projekti izobraževanja, poklicnega usposabljanja in zdravstvene vzgoje.

Razvojna banka Sveta Evrope je ustanovila »izbirni račun sklada«, s katerim usmerja del svojega letnega dobička v subvencioniranje obresti za posebne donacije za izrazito socialne projekte v državah članicah, ki so pomoči posebej potrebne.

8.7 CENTER SEVER-JUG

Evropski center za svetovno soodvisnost in solidarnost je bil ustanovljen leta 1990 v Lizboni kot delni sporazum Sveta Evrope, ki je sledil Evropski kampanji za soodvisnost in solidarnost severa in juga, ki jo je Svet Evrope organiziral leta 1988.

Center ima dve nalogi: dvigati zavest evropske javnosti o soodvisnosti in solidarnosti severa in juga ter razvijati povezave z vladami, lokalnimi skupnostmi, nevladnimi organizacijami in mediji v državah na drugih koncih sveta z namenom, da se pospešuje razvoj človekovih pravic in svetovnega izobraževanja.

Zato Center sever-jug pogosto označujejo kot okno v svet Sveta Evrope; njegov namen je uveljaviti vrednote, za katere se zavzema Svet Evrope, tudi zunaj evropske celine.

8.8 VAROVANJE IN KREPITEV ZDRAVJA

Cilj Sveta Evrope je razvoj etične evropske zdravstvene politike, ki naj bi jo dosegli s povezovanjem človekovih pravic, socialne usklajenosti in zdravstvenih programov; z uskladitvijo zdravstvenih politik držav članic glede varnosti in kakovosti; z razvojem preventivnega zdravstva in zdravstvene vzgoje; s spodbujanjem pravic bolnikov, dostopa do zdravstvene oskrbe, sodelovanja državljanov in varstva posebej občutljivih skupin. Republika Slovenija je kot članica Sveta Evrope sprejela Zakon o ratifikaciji Delnega sporazuma na socialnem področju in javnem zdravstvu (Ur. l. RS-MP, št. 15-80/2000, stran 526 (RS 58/2000)).

Evropski ministri za zdravje se redno sestajajo, da oblikujejo politike za odgovor na nove izzive v zdravstvu. Na 7. konferenci, ki je bila junija 2003 v Oslu na Norveškem, so obravnavali vprašanja na temo »Zdravje, dostojanstvo in človekove pravice – vloga in odgovornost ministrov za zdravje«. Slovaška je bila gostiteljica 8. konference, ki je potekala leta 2007.

Svet Evrope je sprejel dve priporočili. Prvo Priporočilo (2003) 24 obravnava občutljivo etično vprašanje zdravstvene oskrbe neozdravljivo bolnih in poziva, da je protibolečinska oskrba neločljiv sestavni del sistema zdravstvenega varstva in neodtujljiva pravica državljanov. Priporočilo (2004) 17 o vplivu informacijskih tehnologij na zdravstveno varstvo – bolnik in medmrežje, poudarja vlogo interneta kot novega vira obveščanja bolnika, in priporoča vladam, da sprejmejo številne odločne ukrepe.

8.9 IZOBRAŽEVANJE

Za program Sveta Evrope na področju izobraževanja sta odgovorna dva organa – Usmerjevalni odbor za izobraževanje in Usmerjevalni odbor za visoko šolstvo in raziskave:

- predstavniki Usmerjevalnega odbora za izobraževanje prihajajo z ministrstev za izobraževanje držav podpisnic Kulturne konvencije;
- Usmerjevalni odbor za visoko šolstvo in raziskave je odgovoren za program visokošolskega izobraževanja in raziskovanja. Večina odborov Sveta Evrope je medvladnih;
- Usmerjevalni odbor za visoko šolstvo in raziskave je edini vseevropski forum predstavnikov ministrstev za šolstvo in akademske skupnosti.

Svet Evrope obravnava sledeča izobraževalna vprašanja:

- kako lahko izobraževanje spodbuja temeljne svoboščine in pluralistično demokracijo?
- kako lahko zbliža evropske narode in pospešuje medsebojno razumevanje ter vpliva zaupanje, ki presega kulturne razlike in državne meje?
- kako lahko pomaga evropskim vladam in državljanom premagovati pomembnejše izzive današnje družbe?

To so ambiciozni cilji, ki se jih Svet Evrope loteva:

- z izvajanjem večjih projektov v šolskem in obšolskem izobraževanju (politika, učni načrti in metode);
- s primerjanjem idej, izkušenj in raziskav;
- s pospeševanjem povezav in izmenjav ter vzpostavljanjem omrežij in spodbujanjem partnerstev;
- z uveljavljanjem mednarodnega priznavanja strokovne usposobljenosti;
- z objavljanim študij, priročnikov in drugega praktičnega gradiva za nosilce političnega odločanja in za učitelje;
- s sodelovanjem z drugimi evropskimi institucijami in nevladnimi organizacijami.

Republika Slovenija je tudi sprejela Zakon o najetju posojila pri Skladu Sveta Evrope za socialni razvoj in izvedbi projekta investiranja v šolski prostor in opremo v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 52-2346/1998).

8.9.1 Bolonjski proces – ustvarjanje evropskega območja višjega in visokošolskega izobraževanja

Visokošolsko izobraževanje v Evropi je v fazi najširše in najpomembnejše reforme v zadnjih desetletjih. Reforma, imenovana tudi Bolonjski proces, je usmerjena na vzpostavitev enotnega evropskega sistema visokega izobraževanja do leta 2010, s poudarjeno evropsko dimenzijo in vlogo varuha demokratične kulture. Izobraževalni sistemi znotraj tega območja bodo medsebojno primerljivi, sistem diplom spremenjen in kvalifikacije priznane. Visoko šolstvo bo bolj prilagojeno potrebam na trgu in bo spodbujalo vseživljenjsko učenje.

Posebna pozornost Sveta Evrope bo namenjena priznavanju kvalifikacij in reformi dodiplomskega študija.

Odbor Sveta Evrope za visoko šolstvo in raziskovanje deluje kot povezava med državami vključenimi v bolonjski proces in drugimi podpisnicami Evropske kulturne konvencije, ki lahko imajo koristi od procesa, ne da bi se mu formalno priključile.

Svet Evrope na tem področju sodeluje z UNESCO na podlagi Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji. Konvencija je bila odprta za podpis v Lizboni, aprila 1997, in je stopila v veljavo februarja 1999. Do danes jo je ratificiralo 42 držav in podpisalo še nadaljnjih osem.

8.9.2 Evropski center za sodobne jezike

Center za sodobne jezike je bil ustanovljen leta 1994 v Gradcu (Avstrija) na podlagi delnega sporazuma. Državam pomaga pri izvajanju njihove politike jezikovnega izobraževanja. Center spodbuja inovativne pristope in dobre prakse učenja in poučevanja sodobnih jezikov.

Center vodi program projektov, organiziranih v sodelovanju z evropskimi strokovnjaki za jezikovno izobraževanje. Udeležence iz držav članic vabi na delavnice in konference ter k sodelovanju pri raziskovalnih projektih. V njem se zbirajo in razširjajo informacije, spodbujajo razprave ter usposablja učitelji in organizatorji izobraževanja. Vzdržuje tudi vseevropsko omrežje povezav za tiste, ki usposablja učitelje, raziskovalce in upravljavce izobraževalnih procesov.

8.10 KULTURA IN DEDIŠČINA

Svet Evrope spodbuja večkulturno identiteto z izvajanjem in spremljanjem konvencij, določanjem standardov, vodenjem kampanje za dviganje zavesti in vzpostavljanje strokovnih omrežij, opozarja na državne, regionalne in lokalne razlike ter na skupne vrednote, na katerih temelji evropsko državljanstvo. Programi sodelovanja posebej opozarjajo na pomemben prispevek dediščine k razvoju človeka in družbe kot celote ter spodbujajo ustvarjalnost na različnih področjih kulture.

8.10.1 Kultura

V odgovor na vedno večje število družbenih in političnih nesoglasij, ki se stopnjujejo zaradi razlik v kulturi, je Svet Evrope začel izvajati projekt »Medkulturni dialog in preprečevanje konfliktov«, da bi z njim spodbudil državne, regionalne in lokalne politične voditelje, prostovoljna združenja, kulturne posrednike in javnost, da s skupnimi dejavnostmi spodbujajo razumevanje med kulturnimi, družbenimi in verskimi skupinami ter s tem preprečujejo in ublažijo nesoglasja ter spodbujajo k spravi. Svet Evrope si z akademskimi razpravami in z delom na kraju samem prizadeva vzpostaviti forum za dialog, da bi zagotovil enak dostop do kulturnih dejavnosti tako mestnim kot podeželskim kulturnim in verskim skupnostim.

8.10.2 Kulturna politika

Svet Evrope se na podlagi dolgoletnih izkušenj dobro zaveda, da kulturno bogastvo Evrope izhaja iz njene raznolikosti in skupne kulturne dediščine, zato lahko ponudi vladam in strokovnjakom primerna orodja in pomoč, ki ju potrebujejo, da lahko oblikujejo in izvajajo dobro prakso na področju kulturne politike.

Evropski program za pregled državne kulturne politike analizira položaj kulture v posameznih državah in jim pomaga oblikovati kratkoročne in srednjeročne strategije v kulturi. Ta program omogoča Svetu Evrope tudi boljši pregled nad težavami, s katerimi se na področju kulture srečujejo države članice, pridobljene informacije pa uporabi za oblikovanje splošnih evropskih strategij, ki presegajo področje kulture. Več kot polovica podpisnic Evropske kulturne konvencije se strinja, da Svet Evrope oceni njihove cilje in metode, zbere informacije o njih, analizira smeri razvoja in vse to predloži v pregled zunanjim strokovnjakom.

Zbornik kulturne politike in smeri razvoja v Evropi je prvi evropski elektronski informacijski sistem o kulturni politiki. Omogoča dostop do podatkov posameznih držav in mednarodne primerjave. Njegova vloga spremljanja stanja ponuja sistematični pristop do sedanjih gibanj in sprememb, določa natančne kazalnike in odkriva dobro prakso na področjih, kot so kulturna raznolikost, medkulturni dialog, financiranje kulture, zakonodaja, sodelovanje in dostop do kulturnih dobrin in storitev.

Svet Evrope se posebej zanima in zavzema za kulturno ustvarjalnost kot sredstvo za doživljanje identitet in razlik, zato podpira pilotne projekte za ustanavljanje in razvoj kulturnih panog na podlagi socialnega vključevanja skozi kulturno dejavnost.

Projekt Sveta Evrope »Ustvarjanje kulturnega kapitala« je namenjen pospeševanju in spodbujanju kulturne raznolikosti in ustvarjalnosti v evropskem in svetovnem merilu; lokalnim kulturnim ustvarjalcem omogoča lažji dostop do svetovnega kulturnega trga. Partnerstvo, usposabljanje in mreženje v nekaterih evropskih regijah, kot sta Ukrajina in Ruska federacija, lahko s kulturnimi dejavnostmi veliko prispevajo k trajnostnemu razvoju teh regij.

Svet Evrope je izbral Rusko federacijo za kraj izvajanja pilotnega projekta za pospeševanje novih partnerstev med umetniškimi organizacijami in poslovno skupnostjo. Projekt »Mostovi do novih partnerstev za kulturo« je usmerjen v sponzoriranje, mecenstvo ter prenos znanja in primerjanja spretnosti s pomočjo izobraževalnih tečajev in raziskovalnega gradiva.

Poskusni projekti so zasnovani zato, da se uveljavljata kulturna identiteta in kulturno izražanje; njihov cilj je vključevanje mladih v sodobno družbo in ustvarjalno izražanje njihove osebnosti.

8.10.3 Sklad Eurimages

Eurimages je sklad Sveta Evrope za koprodukcijo in distribucijo evropskih kinematografskih in avdiovizualnih del. Ustanovljen je bil leta 1989 na podlagi delnega sporazuma in ima trenutno 32 držav članic. Letni proračun sklada je skoraj 20 milijonov evrov.

Glavni namen sklada Eurimages je podpirati dela, ki kažejo mnoge obraze evropske družbe, katerih skupne korenine izražajo kulturno zgodovino, ki si jo vsi delimo.

Sklad Eurimages zagotavlja finančno pomoč tudi filmski produkciji, ki si sicer prizadeva za komercialni uspeh, je pa vendarle tudi umetnost in si želi, da jo gledamo kot tako.

8.10.4 Kulturna dediščina

Svet Evrope je pripravil osnutek Okvirne konvencije Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo, s katero umešča vlogo dediščine v kontekst na znanju

temelječe družbe in globalnega gospodarstva. Določa glavne smernice za politiko o dediščini s spodbujanjem medkulturnega dialoga, skupnih vrednot in boljše kakovosti življenja. Evropejci nosijo skupno odgovornost za ohranjanje bogatih kulturnih tradicij svoje celine in čim več ljudi bi moralo biti vključenih v prenos dediščine na naslednje generacije.

Pri kulturni dediščini poznamo Zakon o ratifikaciji Okvirne konvencije Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo, ki ga je sprejela Republika Slovenija (Ur. l. RS, št. 5-26/2008, stran 685 (RS 22/2008)).

Evropski informacijski sistem HEREIN je delovno orodje, ki je na voljo vladam, strokovnjakom in javnosti ter ponuja celo vrsto storitev; pri tem uporablja računalniške tehnologije, kot so podatkovne zbirke o politiki glede dediščine v Evropi, slovar dediščine, portal za dostop do spletnih strani držav ter razvija posebne oblike sodelovanja, kot so forumi in virtualne razstave. V to omrežje je zdaj vključenih 35 držav, med njimi seveda tudi Republika Slovenija.

8.10.5 Evropska kulturna konvencija

Evropska kulturna konvencija je pravna podlaga za delo Sveta Evrope na področju izobraževanja, kulture, dediščine, mladine in športa. Ideja za Evropsko kulturno konvencijo, kot dopolnitev Evropske konvencije o človekovih pravicah, je prva predložila Parlamentarna skupščina Sveta Evrope.

Evropska kulturna konvencija je bila na voljo za podpis v Parizu 19. decembra 1954, veljati pa je začela 5. maja 1955. Posebnost te Konvencije je, da vključuje vseh 49 evropskih držav – poleg 46. držav članic Sveta Evrope še Belorusijo, Črno goro in Sveti sedež.

Glavna cilja Konvencije sta bila, da se zavaruje in ohrani evropska kultura in da se razvija medsebojno spoznavanje in spoštovanje kulturne raznolikosti med različnimi narodi Evrope. Ideja je bila, da se izobraževanje in kultura uporabita za celjenje ran starih delitev, preprečevanje novih sporov in utrjevanje demokracije. V upanju da bi bila z boljším razumevanjem med Evropejci lahko dosežena večja enotnost, si je Konvencija na začetku zastavila sledeče cilje:

- spodbujati Evropejce, da varujejo lastno kulturno dediščino (vključno z jezikom, zgodovino in civilizacijo) in jo priznavajo kot del širše evropske dediščine;
- spodbujati mobilnost ljudi in kulturnih predmetov, da bi povečali poznavanje in razumevanje kulturne dediščine drugih držav;
- spodbujati obsežno kulturno sodelovanje po vsej celini.

Z leti so se izoblikovali še nadaljnji cilji; ti so:

- ustvariti razmere za polno sodelovanje v demokratičnem življenju;
- uvesti evropsko razsežnost v kulturne standarde, politike in prakso;
- spodbujati spoštovanje kulturne raznolikosti ob sočasnem razvijanju skupnih vrednot.

Vizija Evropske kulturne konvencije je bila nerazdeljena Evropa. Postala je prehod skozi železno zaveso in most do polnopravnega članstva Svetu Evrope. Zadnjih 50 let Konvencija spodbuja obsežno mednarodno sodelovanje na vseh področjih kulture.

8.11 NARAVNA DEDIŠČINA, VARSTVO KRAJINE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Države članice Sveta Evrope se srečujejo z različnimi izzivi s področja okoljevarstva, varstva krajine in trajnostnega razvoja ter regionalnega ali prostorskega načrtovanja. Te izzive je pogosto treba reševati na meddržavni ravni.

Svet Evrope je pripravil vrsto mednarodnih instrumentov in smernic za:

- varstvo in upravljanje naravnega okolja v Evropi;
- ohranjanje in izboljšanje človekovega okolja in naravnega življenjskega prostora;
- opredelitev zamisli prostorskega načrtovanja in razvoja;
- spodbujanje celostnega pristopa k uravnoteženemu trajnostnemu razvoju.

Strategija »Okolje za Evropo«, sprejeta na ministrski konferenci leta 1995, je bila oblikovana, da spodbudi primerjanje pobud, mehanizmov, sredstev, znanstvenoraziskovalnih programov in obstoječih informacij z namenom ohranitve in izboljšanja biološke in krajinske raznolikosti v Evropi. Strategija želi zagotoviti, da se:

- bistveno zmanjša ogroženost evropske biološke in krajinske raznolikosti;
- poveča razširjenost biološke in krajinske raznovrstnosti Evrope;
- okrepi ekološka skladnost Evrope;
- javnost v celoti zaveže ohranjati biološko in krajinsko raznovrstnost.

Taka strategija je na novo domišljen in dejaven pristop in način, da se zaustavi in obrne proces poslabševanja biološke in krajinske raznovrstnosti. Njen cilj je vključiti ekološko razmišljanje v vsa področja družbenega in gospodarskega delovanja.

Strategija poudarja nujnost izvajanja ukrepov, ki so že v veljavi, in ugotavlja, katere dodatne ukrepe bi bilo še potrebno sprejeti v naslednjih dveh desetletjih. Zagotavlja tudi dosleden način ukrepanja in skupne cilje za dejavno izvajanje Konvencije Združenih narodov biološke raznovrstnosti na državni in regionalni ravni.

Za izvajanje strategije so se zavezale pomembne evropske institucije. Za njen sekretariat pa sta skupno poskrbela Program Združenih narodov za okolje in Svet Evrope.

8.12 ŠPORT

Dejavnosti Sveta Evrope na področju športa ureja Evropska kulturna konvencija.

Svet Evrope je sledil dvojni strategiji za ohranjanje celovitosti in vrlin športa, tj. spodbujanje športa za vse kot sredstva za izboljšanje kakovosti življenja, za lažje

vključevanje v družbo in kot prispevek k večji socialni usklajenosti, zlasti med mladimi. Vloga športa za spoznavanje z demokracijo in državljansko odgovornostjo zlasti med mladinskimi voditelji je bila ena glavnih tem skupnega projekta Sveta Evrope in Evropske komisije, ki je bil izveden v okviru evropskega leta izobraževanja skozi šport (2004) ter zaščita športa pred nevarnostmi, s katerimi se trenutno sooča, npr. pred dopingom.

Svet Evrope je bil vedno mnenja, da je šport pomemben, saj daje dober zgled in igra veliko vlogo pri vključevanju v družbo, zlasti za socialno ogrožene skupine, prispeva k zdravju prebivalstva ter spodbuja etične vrednote.

Listina o športu za vse, ki je bila sprejeta leta 1975, je spremenila položaj športa v Evropi in pomagala pri demokratizaciji športa kot nikoli prej.

Listina, ki je bila dopolnjena leta 1992 in spremenjena leta 2001 ter jo dopolnjuje tudi Kodeks športne etike, daje okvir športni politiki, h kateri bi se morala zavezati vsaka evropska država. Po tej listini in kodeksu mora šport:

- biti dostopen vsakomur;
- biti na voljo zlasti otrokom in mladim;
- biti zdrav in varen, pošten in strpen ter temeljiti na visokih etičnih standardih;
- utrjevati samoizpolnjevanje na vseh ravneh;
- spoštovati okolje;
- varovati človekovo dostojanstvo;
- se upreti vsakemu izkoriščanju športnikov.

8.13 MLADINA

Glavna cilja Sveta Evrope v zvezi z mladimi sta:

- spodbujati mlade, da aktivno sodelujejo pri krepitvi civilne družbe v Evropi, in jim pomagati reševati izzive in podpreti njihova lastna prizadevanja s pomočjo neformalnega izobraževanja in vključevanja;
- spodbujati in razvijati mladinske politike v Evropi, s posebnim poudarkom na demokratičnem državljanstvu in boljših možnostih za izobraževanje in zaposlovanje.

Mladi, mladinske organizacije in njihova združenja, gibanja civilne družbe, vladne agencije in strokovnjaki sodelujejo pri nenehnih posvetovanjih o ciljih politik in izvajanju v praksi. Svet Evrope spodbuja tudi razvoj mladinskih organizacij, združenj in pobud ter mednarodno sodelovanje med mladinskimi organizacijami.

Za obdobje od 2006 do 2008 si je Oddelek za mladino pri Svetu Evrope zadal sledeče prednostne naloge:

- izobraževanje o človekovih pravicah in socialni usklajenosti;
- vključevanje in demokratično državljanstvo;
- spodbujanje medkulturnega dialoga in miru;
- oblikovanje in razvijanje ustreznih mladinskih politik.

8.13.1 Usposabljanje za delo z evropsko mladino

Evropska mladinska centra v Strasbourgu in Budimpešti sta mednarodna centra z nastanitvenimi zmogljivostmi za usposabljanje in srečevanje. Njune svetovalne skupine nudijo izobraževalno in strokovno pomoč pri pripravi, izvajanju in spremljanju mladinskih aktivnosti.

V evropskih mladinskih centrih je vsako leto organiziranih več tečajev za usposabljanje mladih, ki so aktivni v mladinskih organizacijah in pobudah. Ti tečaji pokrivajo mladinske dejavnosti, mednarodno sodelovanje, medkulturno vzgojo in izobraževanje ter usposabljanje s posebnim poudarkom na človekovih pravicah, manjšinskih vprašanjih, medkulturnem dialogu, demokratičnem državljanstvu in miru. Posebna skrb je namenjena tudi razvoju civilne družbe na kriznih območjih.

Vsako leto poteka približno 35 enotedenskih mednarodnih seminarjev, kjer člani mladinskih organizacij srečajo strokovnjake ter z njimi razpravljajo o mnogih različnih temah.

Srečanja strokovnjakov, seminarji in simpoziji omogočajo mladinskim delavcem, da si izmenjajo stališča o izbranih temah ter razširijo svoje poglede na mladinsko politiko. Oblikovalci politik v Svetu Evrope skrbno preučijo ideje in priporočila udeležencev.

9 EVROPSKA SOCIALNA LISTINA

9.1 TEMELJNE SOCIALNE PRAVICE, POGOJI ZA ZAPOSLOVANJE IN SOCIALNA USKLAJENOST

Med drugim vrhom Sveta Evrope oktobra 1997 v Strasbourgu so se vodje vlad in držav članic Sveta Evrope zavezali, da bodo »uveljavljali socialne standarde, zapisane v Socialni listini in drugih aktih Sveta Evrope« in pozvali vse, »naj se čim bolj ravna po teh aktih«.

Evropska socialna listina iz leta 1961 (revidirana leta 1996) in njen dodatni protokol iz leta 1988 jamčita vrsto temeljnih pravic, ki bi jih lahko razdelili v dve skupini: na tiste, ki se nanašajo na pogoje za zaposlovanje, in na tiste, ki obravnavajo socialno usklajenost.

Med pravicami, ki se nanašajo na zaposlovanje, so: pravica do dela, pravica do poklicnega usmerjanja in usposabljanja, nerazlikovanje pri zaposlovanju, prepoved prisilnega dela, sindikalne pravice, pravica do kolektivnega pogajanja ter pravica žensk in moških do enakega plačila za enakovredno delo. Med pravicami socialnega varstva pa sta pravica do zdravstvenega varstva in pravica do socialne varnosti.

9.2 NADZORNI SISTEM

Vzpostavljen je mednarodni sistem za nadzor nad tem, kako se uresničuje Evropsko socialno listino tistih 26 držav, ki so jo že ratificirale. Vlade morajo redno pošiljati poročila o uporabi določb, ki so jih sprejele. Pregleduje jih Odbor neodvisnih izvedencev, ki poda pravno oceno skladnosti stanja z Evropsko socialno listino.

V luči teh ugotovitev izda Odbor ministrov vladam priporočila in jih zaprosi, da spremenijo svojo notranjo zakonodajo ali prakso, da bi zagotovile skladnost z Evropsko socialno listino. Njegove sklepe pripravi tako imenovani Vladni odbor, v katerem so zastopane vse pogodbenice in kot opazovalci tudi socialni partnerji.

9.3 SISTEM KOLEKTIVNIH PRITOŽB

Dodatni protokol k Evropski socialni listini, v katerem je predviden sistem kolektivnih pritožb, je bil sprejet leta 1995 in omogoča določenim organizacijam delavcev in delodajalcev ter nevladnim organizacijam, da se ob domnevnih kršitvah pritožijo Evropskemu odboru za socialne pravice.

Evropska socialna listina je bila spremenjena zaradi posodobitve in razširitve z novimi vrstami pravic. Med temi pravicami so zlasti: pravica do varstva pred revščino in socialno izključenostjo, pravica do dostojnega stanovanja in pravica do varstva ob prenehanju zaposlitve.

9.4 EVROPSKI KODEKS O SOCIALNI VARNOSTI

Republika Slovenija je sprejela Zakon o ratifikaciji Evropske socialne listine (spremenjene) (Ur. l. RS-MP, št. 7-20/1999, stran 157 (RS 24/1999)). Republika Slovenija je 28. novembra 2003 tudi ratificirala Evropski kodeks o socialni varnosti (Uradni list RS-MP št. 29/2003), ki v skladu z 12. členom Evropske socialne listine (spremenjene) opredeljuje osnovne socialno varstvene pravice delavcev. Za Slovenijo je kodeks začel veljati 27. 2. 2005.

Takratni minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Vlado Dimovski je 20. januarja 2003 v Strasbourgu podpisal Evropski kodeks o socialni varnosti (European Code of Social Security). Kodeks, ki so ga države članice Sveta Evrope sprejele 16. aprila 1964 v Strasbourgu, veljati pa je začel 17. marca 1968, je do meseca marca 2004 ratificiralo 19 držav članic Sveta Evrope. Slovenija je z ratifikacijo prevzela obveznosti iz vseh delov kodeksa, razen obveznosti iz IX. poglavja, ki se nanašajo na dajatve za invalidnost.

Kodeks temelji na Konvenciji Mednarodne organizacije dela št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti ter pokriva vseh njenih devet vej, urejenih v konvenciji, pri tem pa s svojo ureditvijo poskuša v primerjavi s konvencijo dvigniti raven evropskega režima socialne varnosti. Za vsako področje socialne varnosti natančno določa kategorije varovanih oseb, naravo dajatve, pogoje za pridobitev dajatev, čas trajanja upravičenosti do dajatev ter izračun periodičnih dajatev.

Cilj kodeksa kot edinega evropskega splošnega instrumenta o socialni varnosti je spodbujati dvig standardov na vseh področjih socialne varnosti in harmonizacijo sistemov socialne varnosti v Evropi.

Področja socialne varnosti, ki jih določa kodeks, so:

- zdravstveno varstvo,
- dajatve za bolezen,
- dajatve za brezposelnost,
- dajatve za starost,
- dajatve za nesrečo pri delu in poklicno bolezen,
- družinske dajatve,
- dajatve za materinstvo,
- dajatve za invalidnost,
- dajatve za preživele družinske člane.

Republika Slovenija in tudi ostale države pogodbenice so dolžne v skladu s predpisanim vprašalnikom vsaki dve leti predložiti generalnemu sekretarju poročilo o izvajanju kodeksa.

Republika Slovenija je leta 1999 ratificirala Evropsko socialno listino (Uradni list RS-MP, št. 7/1999). Z zakonom o ratifikaciji Evropske socialne listine je Republika Slovenija prevzela obveznosti iz vseh enaintridesetih členov listine, izvzela pa je naslednje odstavke:

- **1. in 4. točko 13. člena Evropske socialne listine**, ki določa pravico do socialne pomoči v enaki meri tako za svoje državljane kot tudi za državljane drugih držav pogodbenic;
- **2. točko 18. člena Evropske socialne listine**, s katero se države pogodbenice zavezujejo, da bodo poenostavile obstoječe formalnosti in zmanjšale ali ukinile sodne takse in druge stroške, ki jih plačujejo tuji delavci ali njihovi delodajalci.

Evropska socialna listina opredeljuje osnovne socialne pravice delavcev, kot so pravica do dela, do združevanja delodajalcev in delojemalcev, do kolektivnih pogajanj, varstva otrok in mladine, do socialne varnosti ter socialne in zdravstvene pomoči, pravnega ekonomskega varstva, varstva zdomskih delavcev in pravica do enakih zaposlitvenih in poklicnih možnosti, ne glede na spol, ter tudi enake možnosti med spoloma, pravice otrok in mladih do socialnega varstva, varstvo ob kolektivnem odpustu, dostojanstvo pri delu, enake možnosti in obravnava za delavce z družinskimi obveznostmi, varstvo pred revščino in socialno izključenostjo ter pravico do primerne nastanitve.

Nadzor nad izvajanjem določil Evropske socialne listine zagotavlja sistem kolektivnih pritožb. Pritožbe lahko vložijo mednarodne organizacije delodajalcev in sindikatov, mednarodne nevladne organizacije ter predstavniške organizacije delodajalcev in sindikatov.

V skladu z določili in obveznostmi, ki izhajajo iz IV. dela Evropske socialne listine, je Republika Slovenija dolžna periodično poročati o njenem izvajanju. To nalogo opravlja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki v sodelovanju z drugimi ministrstvi in vladnimi uradi spremlja izvajanje Evropske socialne listine, pripravlja poročila o izvajanju ter zagovarja negativne zaključke na izvajanje Evropske socialne listine, ki jih izreče Odbor neodvisnih strokovnjakov Sveta Evrope.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije sodeluje v vladnem odboru za Evropsko Socialno listino pri Svetu Evrope, ki spremlja stanje izvajanja socialnih in ekonomskih pravic v državah pogodbenicah Evropske socialne listine.

9.5 PREPREČEVANJE MUČENJA IN NEČLOVEŠKEGA ALI PONIŽUJOČEGA RAVNANJA ALI KAZNOVANJA

Ker se ne piše veliko o dogajanju za zaprtimi vrati zaporov, policijskih postaj, zavodov za duševno zdravje in podobnih ustanov, je bila leta 1987 sprejeta Konvencija o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, ki je začela veljati v letu 1989. Konvencija dopolnjuje varstvo, zagotovljeno s Konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, z ustanovitvijo Evropskega odbora za preprečevanje mučenja.

Ta odbor sestavljajo neodvisni in nepristranski strokovnjaki, ki imajo znanje in izkušnje z različnih področji, med katerimi so pravo, medicina, izvrševanje kazenskih sankcij in politika.

10 REPUBLIKA SLOVENIJA IN NJENA VLOGA PRI PREDSEDOVANJU SVETA EVROPE

10.1 BOJ PROTI TERORIZMU, ORGANIZIRANEMU KRIMINALU IN KORUPCIJI

Republika Slovenija si bo prizadevala za spodbujanje in izboljšanje sodelovanja ter vzajemnega razumevanja med organi pregona, drugimi državnimi organi in pristojnimi institucijami Evropske unije v boju proti kriminalu in korupciji ter se zavzemala za nadaljnjo krepitev treh stebrov, na katerih temeljijo aktivnosti Sveta Evrope na področju preprečevanja in boja proti terorizmu.

V mesecu oktobru je Slovenija kot predsedujoča Odboru ministrov Sveta Evrope sodelovala na konferenci na visoki ravni, posvečeni 10. obletnici ustanovitve delnega sporazuma Skupine držav proti korupciji (Group of States Against Corruption). Novembra je v Novi Gorici potekala mednarodna konferenca Evropskih partnerjev proti korupciji (European Partners Against Corruption). Do konca leta je predvidena ratifikacija Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju terorizma in ratifikacija Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju in odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem in o financiranju terorizma. V Strasbourgu bo 17. in 18. novembra potekalo redno polletno srečanje medvladnega odbora (Codex) izvedencev članic Sveta Evrope, ki izvaja aktivnosti organizacije na področju boja proti terorizmu. Ob tej priložnosti bo ena izmed glavnih tem pregled implementacije strategije pogodbenic Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju terorizma. Prav tako bo v zadnjem kvartalu leta Svet Evrope predvidoma gostil šesto posebno zasedanje protiterorističnega odbora Varnostnega sveta OZN s predstavniki relevantnih mednarodnih, regionalnih in subregionalnih organizacij o komplementarnosti in sodelovanju pri implementaciji relevantnih resolucij Varnostnega sveta OZN in Globalne strategije OZN za boj proti terorizmu.

10.2 PRAVICE V ZVEZI Z ZDRAVJEM IN BIOMEDICINO

Republika Slovenija se bo zavzemala za promocijo Konvencije o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino ter njene protokole in bo aktivno vključena v dejavnosti Sveta Evrope na tem področju. Slovenija si bo tudi prizadevala za ozaveščanje o pravicah invalidov.

V novembru bo Slovenija v Strasbourgu skupaj s sekretariatom Sveta Evrope organizirala konferenco ob 10. obletnici uveljavitve Konvencije o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino (Oviedske konvencije - Konvencija Sveta Evrope o varovanju človekovih pravic in dostojanstva človeškega bitja v zvezi z uporabo biologije in medicine, Uradni list RS, št. 17/98), katere cilj bo oceniti vpliv konvencije in protokolov na zakonodajni napredek v državah članicah in na praktično delovanje na področju biomedicine v skladu z evropskimi etično-pravnimi normami, ki jih predpisuje konvencija. Konferenco bo dopolnjeval t. i. Satelitski simpozij o pravicah v zvezi z zdravjem in biomedicino, ki bo potekal oktobra v Ljubljani in bo izpostavil njen zgodovinski pomen za zakonodajni napredek na področju bioetike in uveljavitve

skupnih evropskih etičnih načel v praksi, kjer se z razvojem novih tehnologij in napredkom znanosti zastavljajo vedno nova etično-pravna vprašanja. Slovenija bo do jeseni podpisala in ratificirala tudi dodatni protokol h Konvenciji o človekovih pravicah in biomedicini, ki se nanaša na gensko testiranje. Oktobra je bila v Portorožu organizirana mednarodna konferenca na temo osveščanja o pravicah invalidov in promocija konvencije OZN na isto temo.

10.3 PRAVICE OTROK IN IZOBRAŽEVANJE O OTROKOVIH PRAVICAH

Slovenija veliko pozornost posveča pravicam otrok in izobraževanju o otrokovih pravicah, zato je temu področju tudi v okviru predsedovanja Svetu Evrope namenila posebno pozornost. Nadaljevala bo s prizadevanji za boljši dostop otrok do mehanizmov varovanja njihovih pravic in z izobraževanjem o otrokovih pravicah, s čimer želi senzibilizirati strokovno in splošno javnost o pravicah otrok ter zlasti pravicah do zaščite pred nasiljem.

Slovenija bo nadaljevala s promocijo pravic otrok v okviru programa Sveta Evrope »Gradimo Evropo za otroke in z njimi«. Maja je na Brdu pri Kranju potekala mednarodna konferenca o izobraževanju romskih otrok. V začetku junija se je v Strasbourgu začel postopek Evropske platforme o otrokovih pravicah. V tem kontekstu bodo državne informacijske točke med drugim obravnavale smernice Sveta Evrope o nacionalnih integriranih strategijah za zaščito otrok pred nasiljem, kot tudi evropsko nadaljevanje študije generalnega sekretarja OZN o nasilju nad otroki in Tretji svetovni kongres o spolnem izkoriščanju otrok in mladoletnikov. Septembra je na Brdu pri Kranju potekalo srečanje strokovnjakov o usklajevanju otroških in mladinskih politik. Obnovljen je bil pilotni projekt izobraževanja o pravicah otrok »Naše pravice«, s čimer bo Slovenija prispevala k sistematičnemu izobraževanju o pravicah otrok v okviru šolskega kurikuluma na Kosovu, v Severni Osetiji in v Bosni in Hercegovini. Oktobra je bila v Ljubljani organizirana mednarodna konferenca o izobraževanju za človekove pravice in o pravicah otrok do zaščite pred nasiljem. Do konca leta je predvidena ratifikacija spremenjene konvencije Sveta Evrope o posvojitvah in ratifikacija Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in zlorabljanjem.

10.4 MEDKULTURNI DIALOG

Slovenija medkulturni dialog razume kot postopek, ki spodbuja ustvarjanje odprtega in kompleksnega kulturnega okolja in s tem prispeva k raznolikosti in dinamičnosti evropske družbe.

Slovenija si bo prizadevala za učinkovito izvajanje Bele knjige o medkulturnem dialogu in jo bo v ta namen tudi izdala v slovenskem jeziku. Pomenu medkulturnega dialoga bo posvečen tudi projekt »Vidiš me, vidim te: kulturna raznolikost skozi romski pogled«, s katerim želi Slovenija opozoriti na potrebo po destereotipizaciji in demarginalizaciji diskriminiranih skupin. V zvezi z medkulturnim dialogom je pomembno tudi izobraževanje o kulturni dediščini, ki lahko pripomore k boljšemu

razumevanju kultur. Slovenija bo v ta namen organizirala 2. forum o evropski kulturni dediščini. Poleg tega bo novembra v Ljubljani potekalo nadaljevanje t. i. Ljubljanskega procesa, ki je bil vzpostavljen v času slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije in ima za cilj obnovo kulturne dediščine v jugovzhodni Evropi.

Slovenija bo v sodelovanju s Svetom Evrope nadaljevala z aktivnostmi na področju poučevanja tematike zločinov proti človeštvu, v povezavi z rojstvom evropske ideje.

Oktober je bil na Brdu pri Kranju organiziran seminar z naslovom »Od zločinov proti človeštvu do rojstva evropske ideje«. Namen seminarja je predstaviti razvoj evropske ideje kot odziv na nerazumevanje in sovraštvo med evropskimi narodi v preteklosti ter predstaviti primere zločinov proti človeštvu v času druge svetovne vojne in po njej, v Evropi in na slovenskih tleh.

10.5 SPODBUJANJE SODELOVANJA Z DRUGIMI MEDNARODNIMI IN EVROPSKIMI ORGANIZACIJAMI IN INSTITUCIJAMI

Slovenija bo aktivno delovala na področju krepitve sodelovanja s ključnimi mednarodnimi organizacijami: Evropsko unijo, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi in Organizacijo Združenih narodov, v okviru katerih si bo prizadevala za učinkovit sistem multilateralizma, posebno pa za krepitev sodelovanja na področju človekovih pravic.

Svet Evrope je pomemben partner Evropske unije pri ohranjanju visoke ravni standardov človekovih pravic in spodbujanju demokratične stabilnosti. Slovenija se bo kot predsedujoča, skladno s sklepi Tretjega vrha Sveta Evrope iz leta 2005 v Varšavi, zavzemala za tesno sodelovanje z Evropsko unijo ter se o aktualnih tematikah posvetovala s predsedujočima Svetu Evropske unije Češko in Švedsko. Pri tem bo skušala prispevati k skladnemu in usklajenemu sodelovanju med organizacijama ter k izogibanju podvajanja dela.

Skladno s svojimi zunanjepolitičnimi prioritetami bo Slovenija posebno pozornost namenila promociji temeljnih zavez Tretjega varšavskega vrha v jugovzhodni Evropi, na Kavkazu in v Belorusiji.

V jugovzhodni Evropi si bo Slovenija prizadevala za promocijo človekovih pravic (med drugim s projektom izobraževanja o pravicah otrok »Naše pravice«), za krepitev demokratičnih standardov (vključno s položajem etničnih manjšin – med njimi tudi Romov) in vladavine prava, kamor sodi tudi vprašanje boja proti trgovini z ljudmi. Slovenija si bo prizadevala, da se bo jugovzhodna Evropa še tesneje vključila v vsa vsebinska področja delovanja Sveta Evrope. Posebno pozornost bo Slovenija namenila vprašanju medkulturnega dialoga. Pozorna bo do vprašanj povezanih z ohranjanjem kulturne dediščine. Novembra bo tako organizirala mednarodno konferenco o t. i. Ljubljanskem procesu, ki je zaključni del projekta Sveta Evrope in Evropske komisije o financiranju obnove kulturne dediščine v jugovzhodni Evropi. Na konferenci bo organizirano posvetovanje za prenos dobrih praks ljubljanskega procesa iz jugovzhodne Evrope na države kijevske iniciative (Armenijo, Azerbajdžan,

Gruzijo, Moldavijo in Ukrajino). Slovenija je v okviru tematike oblikovanja ljudem bolj prijazne in vključujoče Evrope v juniju organizirala tudi drugi sestanek regionalne mreže jugovzhodne Evrope za načrtovanje izobraževanja, katerega namen je sodelovanje pri pripravi rešitev glede umeščanja predbolonjskih in bolonjskih kvalifikacij na različne ravni nacionalnih sistemov izobraževanja. Oktobra je bila v Ljubljani organizirana 5. neformalna konferenca ministrov za izobraževanje zahodnega Balkana. Ministri, pristojni za visoko šolstvo, bodo razpravljali o viziji evropskega visokošolskega prostora v letu 2020 ter o razvoju Bolonjskega procesa po letu 2010. Minister za zunanje zadeve se je udeležil odprtja Informacijske točke Sveta Evrope v Minsku, ki predstavlja korak naprej pri intenziviranju sodelovanja med Belorusijo in Svetom Evrope.

Slovenija bo aktivno sodelovala tudi v drugih rednih aktivnostih Sveta Evrope in na slovesnostih, posvečenih 60. obletnici ustanovitve Sveta Evrope.

11 ZAKLJUČEK

Tako velika organizacija kot je Svet Evrope, je pomembna predvsem pri zagotavljanju enakih možnosti, obravnave in pravic vseh ljudi, prebivalcev članic celotne Evrope. Za vsakega posameznika med nami je dobrodošlo, da ima tako zagotovljene temeljne človekove pravice in potrebe, za katere se sedaj bori tako država, v kateri bivamo, kot tudi celotni evropski sistem. Posamezniki so tako bolj zaščiteni, še posebej tisti, ki spadajo med rizične skupine ljudi, npr. socialno ogroženi.

Tako članstvo se še posebno odraža v državi, kot je Slovenija, saj smo bili zaradi naše majhnosti in maloštevilčnosti večkrat zapostavljeni v evropskem prostoru. Pristop k Svetu Evrope nam tako nudi zaledje pri varnosti države in tudi pri boljšem načinu življenja, tako smo obenem primorani slediti sodobnim smernicam razvoja države, državljanov in splošnega ljudskega zavedanja, kar pomeni, da smo kompetentni vsem večjim državam, ki so imele v preteklosti prednost v razvoju in so bile mogočnejše.

Zelo dobrodošle so tudi vse delovne metode (seminarji, publikacije, konference, priporočila, itd.), ki zagotavljajo enake standarde življenja za vse ljudi, ne glede na to, kje živijo, kakšne zmožnosti imajo za življenje in koliko so usposobljeni. Seveda se mora vsaka država zavzemati za učinkovito sodelovanje in izvrševanje smernic evropskega sveta, da ji je to omogočeno.

Članstvo Republike Slovenije v Svetu Evrope je veliko doprineslo h kvaliteti bivanja v naši državi. Predvsem se izboljšujejo razmere pri narodnih manjšinah, demokratičnosti, izobraževanju, zdravstvu in sami preventivi, več je evropskih smernic, ki stremijo h kvalitetnemu, zdravemu življenju za vsakega posameznika. Zelo se popravlja tudi sama introvertiranost slovenskega naroda, ki je bila prej mogoče celo malce nerazumljiva za srednjeevropski prostor. Čeprav še vedno obstajajo razlike med samimi državljani in tujci, se bo s časom verjetno tudi to močno spremenilo oziroma se bo moralo spremeniti, da bomo lahko živeli varno, svobodno ter da bodo vsakomur omogočene človekove pravice. Ljudje si moramo dopovedati, da je svet le eden in da se bomo morali prilagajati drug drugemu ter živeti vzajemno ter soodvisno.

Kot državljani se moramo močno zavzemati za kompetentnost in racionalnost ljudi, ki nas v Evropi zastopajo, saj bomo le z odličnimi predstavniki dosegli spoštovanje in enakopravnost. Slovenija je mlada, nadobudna država, ki bo z veliko mero samoiniciative in udejstvovanja v evropskem prostoru dosegla postavitev mogočnih temeljev za svetlo prihodnost svojih državljanov.

Z ratifikacijo Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin je Republika Slovenija naredila korak bliže demokraciji ter pravicam državljanov in njihovim svoboščinam. Državljanji imamo tako pravico do pritožbe glede kršitve pravic zoper ravnanje Republike Slovenije, tako je Konvencija o varstvu človekovih pravic in

temeljnih svoboščin kot najmanjši skupni imenovalec varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Evropi postala pravno učinkovita tudi pri nas.

LITERATURA

BEBLER, Anton. Uvod v evropske integracije. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2007.

BOHTE, Borut. Mednarodno varstvo temeljnih pravic, Temeljne pravice. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1997.

BOŠNJAK, Marko. Enakost in diskriminacija: sodobni izzivi za pravosodje. Mirovni inštitut, inštitut za sodobne družbene in politične študije, Ljubljana, 2005.

CERAR, Miro. Narava in pomen človekovih pravic. V: CERAR, Miro. JAMNIKAR, Jon. SMRKOLJ, Maja (ur.): Dokumenti človekovih pravic. Društvo Amnesty International Slovenije, Mirovni Inštitut, Ljubljana, 1998.

CIJAN, Rafael. Državna ureditev Slovenije. Nova obzorja, Ljubljana, 2006.

ČRNAK-MEGLIČ, Andreja. Evropska socialna in zaposlovalna politika: zbornik referatov. Kalandrovo društvo, Ljubljana, 1998.

DEDIČ, Jasminka. JALUŠIČ, Vlasta. ZORN, Jelka. Izbrisani: organizirana nedolžnost in politike izključevanja. Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije, Ljubljana, 2003.

DELANTY, Gerard. Nov razmislek o Evropi: družbena teorija in pomeni evropeizacije. Založba Sophia, Ljubljana, 2008.

GOMIEN, Donna. Kratek vodič po Evropski konvenciji o človekovih pravicah. Ministrstvo za zunanje zadeve, Ljubljana, 1995.

GRAD, Franc. KAUČIČ, Igor. NERAD, Sebastian. RIBIČIČ, Ciril. ZAGORC, Saša. Ustavno pravo Evropske unije. Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2007.

JAMBREK Peter. PERENIČ Anton. URŠIČ Marko. BAVCON Ljubo. Varstvo človekovih pravic: razprave, eseji in dokumenti. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1988.

KNEP, Milan. Evropa na razpotju: zbornik predavanj. Skupnost katoliške mladine, Ljubljana, 1994.

KOCJANČIČ, Rudi. RIBIČIČ, Ciril. GRAD, Franc. KAUČIČ, Igor. Ustavno pravo Slovenije. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2006.

KUKEC, Bojan. Odvetnik in državljani pred Evropskim sodiščem za človekove pravice. Marketing Beno Fekonja, Visoko, 2008.

RIBIČIČ, Ciril. Mozaik ustavnih sprememb: od slovenske ustavnosti k evropski. GV založba: Pravna praksa, Ljubljana, 2003.

RIBIČIČ, Ciril. Podoba parlamentarnega desetletja. Samozal., Ljubljana, 2000.

RIBIČIČ, Ciril. Evropsko pravo človekovih pravic. Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 2007.

ROVŠEK, Jernej. Slovenija in evropska konvencija o človekovih pravicah: zbornik referatov domačih strokovnjakov in ekspertov Sveta Evrope na kolokviju dne 10., 11. in 12. junija 1992, neuradno prečiščeno besedilo. Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Ljubljana, 1993.

ROVŠEK, Jernej. Uveljavljanje političnih, državljanskih, ekonomskih in socialnih pravic v pravnem sistemu Republike Slovenije: zbornik referatov domačih strokovnjakov in ekspertov Sveta Evrope na kolokviju dne 28. in 29. oktobra 1992, neuradno prečiščeno besedilo. Svet za varstvo človekovih pravic, Ljubljana, 1994.

TIČAR, Luka. Prepoved diskriminacije: med varstvom človekovih pravic. Inštitut za delo pri Pravni fakulteti Ljubljana, Ljubljana, 2007.

WILDHABER, Luzius. Delovanje novega evropskega sodišča za človekove pravice. Dignitas, Ljubljana, 1999.

PRAVNI VIRI

Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/01, 24/03.

Zakon o ratifikaciji Statuta Sveta Evrope. Uradni list RS MP 6/93 str. 274.

Zakon o ratifikaciji Protokola ter drugega, četrtega in petega protokola k Splošnemu sporazumu o privilegijih in imunitetah Sveta Evrope. Uradni list RS MP 18/94 str. 1323.

Zakon o ratifikaciji Garancijske pogodbe med Republiko Slovenijo in Skladom Sveta Evrope za socialni razvoj za projekt popotresne obnove v Sloveniji. Uradni list RS MP, št. 23/1998.

Zakon o ratifikaciji Okvirne konvencije Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo. Uradni list RS MP, št. 5/2008.

Deklaracija o spoštovanju temeljnih konvencij Sveta Evrope. Uradni list RS - stari, št. 45-2132/1990.

Statut Sveta Evrope. Uradni list RS MP, št. 36/93.

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Uradni list RS (13.6.1994) MP, št. 7-41/1994 (RS 33/1994).

Evropska socialna listina. Uradni list RS, št. 24/1999 (10.4.1999) - MP, št. 7/99.

SEZNAM SLIK

Slika 1: Organiziranost Sveta Evrope	14
--	----

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Študentka TINA TEŠANOVIĆ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela. Napisala sem ga pod mentorstvom dr. Rudija Kocjančiča in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo diplomskega dela na internetu.

Lektorirala: _____

V Ljubljani, dne

Podpis: _____